Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

4 ОКТЯБРЬ 1966 й. 1-йил чиқиши. СЕШАНБА № 82. БАҲОСИ 2 ТИЙИН

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

„СУВДЕК СЕРОБ БЎЛИНГ"

Болгар даҳасида артезиан қудуғи қазилди. Ундан чашмадек мусаффо сув отилиб чиқди. Унинг таъми тоғлар ва водийларнинг зилол сувидан қолишмайди.

Ҳамза темир йўл юк станцияси атрофида қазилган бу артезиан қудуқнинг сувидан фойдаланиш учун қувурлар ётқизила бошланди. Ҳозир қурувчилар хлороторни қуришга киришдилар. У яқин кунларда фойдаланишга топширилади.

Бундай артезиан қудуқлар яқин вақтлар ичида Шумилов темир йўл юк станциясида, Тошкент пассажир ва юк станциялари атрофларида ҳам қазилади.

3000 ТИНГЛОВЧИ

Бугун Чилонзор район «Билим» жамияти район халқ университетлари лекторларининг кенгашини ўтказди.

Йиғилишда район «Билим» жамиятининг раиси, юридик фанлари кандидати Т. Саъдуллаев янги ўқув йилида халқ университетларининг ўтказадиган бир қатор тадбирлари ҳақида гапирди.

Бу янги ўқув йилида мавжуд университетлардан ташқари яна тўртта университет ташкил қилинади. Университетларга лекциялар ўқиш учун элликдан ортиқ олимлар, новаторлар ва партия ходимлари жалб этилади. Университетларда уч мингдан ортиқ киши билим олади.

Район университетларида янги ўқув йилида Улуғ Октябрь революциясининг 50 йиллиги, ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишлаб бир қатор тадбирлар ўтказилади. Шунингдек, Чилонзорда янги уй-жойлар қураётган қардош бинокорлар ўртасида дўстлик учрашувлари ўтказишга алоҳида эътибор берилади.

Бугунги янгиликлар

ЯНГИ ЦЕХ

Бугун Тошкентдаги 3-нон заводининг бош инженери Анна Павловна Кудряшева янги цехга ишчи кийимида келди. У механизациялаштирилган тандирлар олдига келди-да, соатига қаради, сўнгра тандирни очди. Инженер бир неча нонни узиб олди. Завод директори Х. Солихов улардан биттасини ушатди-да, ён-веридагиларга узата бошлади. Бир тишламдан тотинган кишилар инженерга «баракалла» дейишди. Янги цехда янгича нон ёпиш синовдан муваффақиятли ўтди.

Бу цех корхона коллективининг кучи билан бунёд этилди. Янги цех 16 октябрда — озиқ-овқат саноати ходимларининг байрамида ишга туширилади. У бир суткада 66 минг дона обинон ёпиб чиқаради. Бу цехда иккита механизациялаштирилган тандир ўрнатиб бўлинди. Улар табиий газ ёрдами билан ишлайди.

Бугун корхона коллективи 20 тона — 16 тонна обинон, тўрт тонна патир ёпиб берди.

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ ШАРАФИГА МУСОБАҚАНИ АВЖ ОЛДИРАЙЛИК!

ЛЕНИН ОРДЕНЛИ «ТАШТЕКСТИЛЬМАШ» ЗАВОДИ БРИГАДАЛАРИ КОЛЛЕКТИВЛАРИНИНГ РЕСПУБЛИКА САНОАТ КОРХОНАЛАРИНИНГ КОММУНИСТИК МЕҲНАТ БРИГАДАЛАРИ КОЛЛЕКТИВЛАРИГА

ОЧИҚ ХАТИ

Азиз дўстлар, меҳнатдош биродарлар!

Бугун биз «Тошкент оқшоми» саҳифасида ўзимизни ҳаяжонга солаётган фикрлар билан ўртоқлашмоқчимиз, ҳаётимизда муҳим воқеа бўлган КПСС XXIII съездининг тарихий қарорларини қандай қилиб тезроқ ва яхшироқ бажариш тўғрисида сизлар билан гаплашиб олмоқчимиз.

Партиямизнинг олий форуми коммунистик қурилишнинг муҳим проблемаларини ленинча ишчанлик ва теранлик билан муҳокама қилди, халқ хўжалигини ривожлантириш беш йиллик плани юзасидан Директиваларни тасдиқлади. Биз Директиваларни ўқиганимизда, унинг ҳар бир сатри ўз қўлимиз билан — ишчилар қўли билан ёзилгандек ҳис этдик. Совет кишиларининг орзу-истаклари, Ватанимизни янада яшнатиш, унинг қудратини ошириш тўғрисидаги фикр-ўйларимиз шу ажойиб ҳужжатда ёрқин акс этгандир.

Ишчилар синфи — партиянинг содиқ ва ишончли таянчи. Янги жамият қураётганлигимиздан, яратувчилик меҳнатининг асосий қисмини ўз елкамизда кўтариб бораётганлигимиздан хамда энг дадил режаларни амалга ошираётганимиздан қувонамиз ва фахрланамиз. Владимир Ильич Ленин бизга меҳнат унумдорлиги оқибат натижада янги ижтимоий тузумнинг ғалаба қозониши учун асосий омилдир, деб таълим берган эди. Шу сабабли ҳар биримиз ижодий ишлашга, меҳнатимизни янада унумли қилишга интилмоқдамиз.

Ватан бахт-саодати йўлида меҳнат қилиш ҳаётимиз мазмунидир. Меҳнат биз учун мамнуният ва шодлик манбаи бўлиб қолди. Меҳнатимиз тобора самарали бўлаётганига, А. М. Горький айтганидек, санъат даражасига кўтарилаётганига ишонч ҳосил қилмоқдамиз. Беш йиллик планнинг тақдири ҳар биримизнинг ишимизга боғлиқ эканлигини ҳис этиб, ишнинг уддасидан чиқиш учун ҳамма чораларни кўрмоқдамиз.

Ишларимиз эса ҳақиқатан ҳам улкан, уни бажаришга биз, тўқимачилик машиналарини яратувчилар ҳам ўз ҳиссамизни қўшмоғимиз керак. Беш йилликда биз тўқимачилик саноати учун 12 хил янги машинани ишлаб чиқамиз ва жорий этамиз. Беш йил ичида корхонамизда меҳнат унумдорлиги 47,4 процент ошади. Яъни ҳозир ҳар куни 5 та машина чиқараётган бўлсак, 1970 йилда ҳар куни 7 та машина ишлаб чиқарадиган бўламиз.

Агар биз 1965 йилдаги суръатлар билан ишлайдиган бўлсак, беш йиллик план топшириқларини бажариш учун завод коллективи 1632 киши кўпайиши керак. Лекин биз ўзимиз уддалаймиз, деган қарорга келдик. Бунинг учун бизда техника базаси, тажриба, маҳорат, билим, ирода ва Ватаннинг ҳар қандай топшириғини намунали бажариш учун қатъият — демак зарур нарсаларнинг ҳаммаси бор.

Улуғ Лениннинг васиятларини амалга ошираётганлигимизни ҳис этиш бизни руҳлантирмоқда, янги меҳнат ғалабаларига ундамоқда.

Владимир Ильич Ленин бутун умрини халқ бахт-саодати учун курашга бағишлади. Мамлакатимизда нимаики бажарилаётган бўлса — ҳаммаси инсон учун, инсон бахт-саодати учун қилинмоқда.

Шунинг учун ҳам қалбимиз жонажон ленинчи партиямизга муҳаббат ва ундан миннатдорлик ҳис-туйғулари билан тўлиб тошгандир. Биз, коммунистик меҳнат бригадаларининг аъзолари ўзимизда, севимли Ватанимиз учун яна нималар қила оламиз, деб сўрадик. Коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишга қўшадиган улушимизни кундан кунга кўпайтириш учун ижодий ишлаш, юксак унум билан меҳнат қилиш бизнинг бурчимиз эмасми, ахир.

Ўн уч ойдан сўнг Улуғ Октябрь ғалаба қилган кунга ярим аср тўлади. Бутун мамлактимизда ана шу шонли санани кутиб олишга тайёргарлик кетмоқда, беш йиллик планни муваффақиятли бажариш учун социалистик мусобақа янги куч билан авж олмоқда. Завод ва фабрикаларнинг коллективлари янги-янги резервларни ишга солмоқдалар, ишлаб чиқаришнинг иқтисодий самарадорлигини оширишга, техника тараққиёти суръатини тезлатишга бутун чоралар билан интилмоқдалар.

Умумхалқ ишига муносиб ҳисса қўшишни ,тарихий санани меҳнатда, коллективимизнинг социал тараққиётида янги муваффақиятлар билан кутиб олишни биз, ишчилар, ўзимизнинг муқаддас бурчимиз деб биламиз.

● Биз коммунистик меҳнат бригадаларига ва бундай фахрли номни қўлга киритган бошқа коллективларга Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги номини олиш учун мусобақа бошлашни таклиф этамиз.

Ишчилар синфининг гвардиячилари деган ном зиммага кўпгина вазифалар юклайди. Бундай гвардиячилар гражданлик, ва маънавий фазилатлар эгаси, юксак коммунистик онг эгаси бўлмоғи, ҳар ишда кишиларга намуна бўлмоғи, бир жойда тўхтаб қолмай, суръатни сусайтирмаган ҳолда доимо олға ҳаракат қилмоғи керак. Совет ҳокимиятининг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун мусобақага қўшилган бригадалар доимо Ўзбекистон меҳнаткашларининг диққат-эътибори марказида бўлсин. Қабул қилган мажбуриятимиз учун юксак гражданлик ва манаъвий маъсулиятни муттасил ҳис қилиб турайлик ва унинг қандай бажарилаётганлиги ҳақида ҳисобот бериб борайлик. Бу мажбуриятларнинг бажарилишини кенг жамоатчилик, барча меҳнаткашлар контроль қилиб турсинлар.

Биз ўз кучимизни, имкониятларимизни пухта чамалаб кўрдик, резервларни ҳисобга олдик ва коллектив бўлиб муҳокама қилгач, социалистик мажбурият қабул қилдик.

Биз ўз олдимизга нимани мақсад қилиб қўйдик? Аввало меҳнат ва ишлаб чиқаришни илмий асосда ташкил этишни кенг жорий қилиш, технологияни такомиллаштириш йўли билан, ишчилар сонини кўпайтирмаган ҳолда беш йиллик топшириқларини бажаришни ва меҳнат унумдорлигини бир мунча оширишни мақсад қилиб қўйдик. Биз икки йиллик планни муддатидан олдин, 1967 йил 25 октябргача бажаришга қатъий сўз берамиз.

Машиналарни ишлаб чиқаришга кетадиган меҳнат сарфини камайтириш топшириғини ҳар йили ошириб бажаришни ўз бурчимиз деб ҳисоблаймиз. Металл ва бошқа материалларни тежаб сарфлаймиз. 500 сўмлик қирқиш ва ўлчаш асбобларини тежаб қоламиз. Ҳар бир иш жойида меҳнатни илмий асосда ташкил этамиз, ишлаб чиқариш чиқимларини камайтирамиз, кашфиётчилик ва рационализаторлик соҳасида ижодий иш олиб борамиз.

Ўз билимимизни ошириш, ўқиш, ишчилар синфининг ёш авлодини тарбиялаш каби муҳим вазифаларимиз ҳам борки, мажбуриятда бу вазифаларимиз ҳам қайд этилган.

Ҳар биримиз улуғ Ленин васиятларига мувофиқ яшаш ва ишлашга ҳаракат қиламиз. Биз Владимир Ильич генниал асарларидан ўрганамиз. Ўзимизни қизиқтирган саволларга бу асарлардан жавоб излаймиз. Бригадаларнинг аъзолари В. И. Ленин асарларидан уй кутубхоналари ташкил қиладилар.

Мактаблардан, техника билим юртларидан ишлаб чиқаришга келган йигит ва қизларни тарбиялаш учун биз ишчилар жавобгармиз. Уларга ўз билим ва тажрибаларимизни ўргатишгина эмас, ёшларда Ватанга садоқат, интизомлилик меҳнатсеварлик, ишга ижодий муносабатда бўлиш каби ажойиб фазилатларнинг шаклланишида уларга ёрдам бериш ҳам бизнинг муқаддас бурчимиздир. Коммунистик меҳнат бригадаларининг ҳар бир аъзоси бир-икки ўсмирга ўз касбини ўргатиш, ёшлар маслаҳатгўй дўстнинг ёрдамини доимо сезиб туришлари учун уларга оталиқ қилиш мажбуриятини олади.

Биз бир-бирига яқин касб-ҳунарларни ўрганишга ва дўстимиз йўқлигида унинг ўрнини босишга доимо тайёр бўлишга сўз берамиз.

Совет ишчиси — илғор киши. У меҳнат фаолиятини жамоатчилик ишлари билан боғлаб олиб боради. Биз завод жамоат ташкилотлари ва яшайдиган жойимиздаги уй комитетлари ва ота-оналар комитетлари, қизил бурчак советлари ҳамда ободонлаштириш бўйича ташаббускор группаларнинг ишида қатнашиш учун кўпроқ вақт ажратишга қарор қилдик.

Кўпчилигимизнинг фарзандларимиз бор. Шу нарса сир эмаски, уларни тарбиялаш ташвишини баъзан мактаблар зиммасига ташлаб қўямиз, оталиқ, оналик бурчимизни етарли бажармаймиз. Энди биз келишиб олдик: ҳар бир киши ўз болаларини тарбиялашга доимий эътибор беради, уларнинг хулқ-атворини ,юриш-туришини, фанларни қандай ўзлаштираётганлигини кўзатиб боради. Оталар, оналар бутун бригада олдида вақти-вақти билан ҳисоб берадилар.

Тарихий сана шарафига биз бошлаётган мусобақа меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш ҳаракатининг янада кучайишига хизмат қилади, партиямиз XXIII съездининг тарихий қарорларини бажариш йўлида катта муваффақиятларга эришишга ёрдам беради, деб ўйлаймиз.

Ўзбекистон саноат корхоналарининг барча коммунистик меҳнат бригадаларини ва бошқа коммунистик меҳнат коллективларини бизнинг сафимизга қўшилишга, ўз социалистик мажбуриятларини ишлаб чиқиш ва Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги номли деган шарафга эришиш учун социалистик мусобақада актив иштирок этишга чақирамиз.

Дўстлар! Ленин партияси раҳбарлик қилаётган Советлар мамлакати деярли ярим асрдан буён коммунизм қурилишининг қаҳрамонона йўлидан олға бормоқда. Советлар диёрини янада яшнатадиган, индустриянинг янги гигантларини, янги шаҳарлар ва электростанциялар барпо қиладиган қудратли куч — бизнинг меҳнатимиз, курашимиздир. Бугунги кунда биз яшаётган шаҳар табиий офат етказган жароҳатларни даволамоқда. Мамлакатимиз халқларининг дўстлиги энг яхши даводир. Шахсий қийинчиликларни ҳам, ҳамма тошкентликлар бошига тушган кулфатни ҳам енгишда, мардлик ва жасорат кўрсатишда худди ана шу дўстлигимиз дастлабки дақиқаларданоқ мадад бўлди. Биз, тошкентликлар бу билан фахрланамиз. Тошкентнинг ишчилар синфи, Иттифоқимизнинг ҳамма кишилари бугун бизга қараб турибди. Биз қийинчиликларга бардош бердик, ҳа, бардош берибгина қолмай, янада яхшироқ ,унумлироқ ишлай бошладик. Бизнинг ўрнимиз келажак разведкачилари сафидадир, партиямиз белгилаб берган режаларни муваффақият билан амалга ошириш учун курашувчилар сафидадир. Азиз ўртоқлар, қаҳрамон шаҳримиз меҳнаткашлари коммунистик жамият қуришдан иборат умумхалқ ишига ўз ҳиссаларини янада кўпайтиришлари учун куч ва ғайратимизни аямайлик!

Ленин орденли «Таштекстильмаш» заводи коммунистик меҳнат бригадаларининг ваколатига биноан:

М. КУЛЕБОЕВ — **бригадир,** А. КНЯЗЕВ, А. КРОТОВ, А. БАТАЛОВ, В. ЧЕРНЯВСКИЙ, А. ШАРИФБОЕВ, П. ВИНОГРАДОВА, С. ШНЕЙДЕР — **мастерлар;** Ю. РОГУЛЕВ, А. ЛИТВИНОВИЧ, Н. КРАСНИКОВ, Т. ШЕНТАЛИН — **слесарлар;** Ю. КУЗМИН — **расточник,** В. АНДРЕЕВ — **шлифовкачи.**

СУРАТДА: «Киевгорстрой»нинг Тошкентда турар жой биноларн қураётган пешқадам бинокорларидан бульдозерчи Владимир Снегирёв.

М. НУРИДДИНОВ фотоси.

«САМАРҚАНД» СОВХОЗИДА

Сирдарё областидаги «Самарқанд» номли 28-совхоз энди бир ёшга тўляпти. Совхоз пахтакорлари тўрт минг гектар майдонда «оқ олтин» етиштирдилар. Улар биринчи ҳосилдан гектарига 20 центнердан «оқ олтин» беришга ваъда қилишган.

Бу совхозда бугун йиллик пахта тайёрлаш плани 50 процентдан ошиб кетди. Ҳосилни йиғиб-териб олишда Тошкент тўқимачилик институтининг студентлари катта ёрдам кўрсатишяпти. Совхоз далаларида институтнинг 1570 студенти пахта теряпти. Студентлар орасида зарбдор комсомол бригадалар ташкил қилинган. Фахриддин Юсупов, Ф. Велиев, В. Мўминовлар бошчилик қилаётган бригадаларда студентларнинг ҳар бири бугун 130 килограммгача етказиб «оқ олтин» терди. У. Усмонов эса бугун 240 килограмм пахта терди. Студент К. Қурбонованинг ҳисобига ҳар куни 180-200 рақамлари ёзилмоқда.

Бугун институтнинг студентлари 98 тонна пахтани хирмонга тўкдилар. Мавсум бошидан бери улар териб берган пахта минг тоннадан ошиб кетди.

„ОҚ ОЛТИН" ИШҚИДА

Бугун Тошкент Давлат консерваториясининг тўрт мингга яқин ўқитувчи ва студентлари Сирдарё областидаги Герман Титов номли 6-совхоз далаларида «оқ олтин» дурдоналарини териб бериш учун жўнаб кетдилар.

Консерваторияда 9 та концерт бригадаси ташкил қилинган эди. Улар қурувчилар хузурида бўлиб, ўнлаб мароқли концертлар беришди. Ленинград, Москва, Грузия, Украина бинокорлари бўлажак санъаткорларнинг концертларидан баҳраманд бўлдилар. К. Азимов, М. Полонский, М. Тошмуҳамедовлар бадиий раҳбарлигидаги концерт бригадалари неча минглаб кишиларни хушнуд этди.

Шаҳар ижроия комитетида

МАРКАЗНИ ҚАЙТА ҚУРИШ ТЎҒРИСИДА

Меҳнаткашлар депутатлари шаҳар Совети Тошкент шаҳри марказида қуриладиган бир қанча микрорайонлар проектларини тасдиқлади.

Ц-1 ва Ц-2 Микрорайонларнинг ўзидагина 1967 йилда 100—110 минг квадрат метр хажмида уй-жой қурилади. Бу микрорайонларда асосан 4 ва 9 қаватли уйлар қурилади.

Бу микрорайонларда маданий-маиший хизмат кўрсатувчи объектларнинг бутун бир комплекси, шу жумладан озиқ-овқат, саноат моллари, музика асбоблари, «Болалар дунёси», парфюмерия галантерея магазинлари, китоб дўконлари, кафе, почтамт, сартарошхоналар, аптека, фото студиялар қурилиши кўзда тутилган.

Тошкент шаҳри марказидаги микрорайонларда қуриладиган биноларнинг сифатига, архитектура жиҳатдан чиройли бўлишига катта эътибор берилади.

Тамара Пахтаева билан Валентина Акишина Тошкент шаҳарлараро телефон станциясида электромеханик бўлиб ишлашади. Улар ҳақида гап кетганда ҳамкасб ўртоқлари «Қизлар жуда яхши ишлашяпти» дейишади.

Л. ГЛАУБЕРЗОН фотоси.

ОБ-ҲАВО

Шу кеча-кундузда Тошкентда ҳаво бироз булутли бўлса-да ёғингарчилик бўлмайди. Шарқдан секундига 5-10 метр тезликда шамол эсади.

Бугун кечаси 5-7, эртага кундузи 23-25 даража иссиқ бўлади.

«ТОШКЕНТ» СЕЙСМИК СТАНЦИЯСИ ХАБАР БЕРАДИ

Бугун сейсмик станциянинг асбоблари соат 00 дан 59 минут ўтганда 2 балли куч билан ва яна 2 баллга яқин куч билан ер силкинишларини қайд этди.

МЕНИНГ ВАТАНИМ

Бугун Тошкент хроникаль ва ҳужжатли фильмлар студиясининг бир группа киночилари «Ўзбекистон беш йиллиги» совхозига етиб бордилар. Киночилар совхоз далаларида машина теримини суратга оладилар.

Бу кадрлар Улуғ Октябрь социалистик Революциясининг 50 йиллигига бағишлаб тайёрланаётган «Менинг Ватаним» номли ҳужжатли, тўла метражли, кенг экранли фильмга киритилади.

Фильмни сценарий автори ва режиссёр И. Капалин, ёзувчи Ю. Каравкин, оператор В. Воронковлар тайёрлашмоқда. Киночилар янги фильмнинг учдан бир қисмини суратга олиб бўлишди. Тошкентда умри битган эски биноларнинг бузилиши, янги уй-жойларнинг бунёд бўлиши ҳақида ҳам кўпгина расмлар суратга олинди. Операторлар эрта-индин Олмазор кўчасида истиқомат қилувчи олижаноб киши Қурбон ота Бекмуҳамедовнинг уйида бўлишади. Улар бу уйда истиқомат қилаётган 102 студентни экранда акс эттирадилар.

Фильм ижодкорлари шундан кейин Фарғона областига бориб, машҳур аскиябозларнинг даврасига қўшиладилар, ирригаторларнинг ишларини кино объектларига туширадилар.

Ўзбекистон қудратини ва унинг ёрқин жамолини мадҳ ва тараннум этувчи бу фильм келгуси йилда намойиш қилинади.

Тошкент бунёдкорлари

ПАРВОЗ

Комплекс қурувчилар бригадасининг етакчиси Холмат Ҳакимов ўз меҳнати билан обрў топган, тажрибали бригадирлардан. Шунинг учун ҳам бинокорлар уни «суяги қурилишларда қотган йигит» дейишади. Бу ҳақ гап. Унинг ҳаёт йўлига назар солган киши оддий шогирдликдан моҳир қурувчи бўлиб етишганини, бинокорлар етакчиси сифатида ҳам, ўнлаб ёшларни тарбиялаган устоз сифатида ҳам донг таратганини билиб олади.

...1946 йил. Урушдан кейинги тинч қурилиш йиллари бошланган. Холматнинг тоғаси Одил ака қурувчилар бригадасига етакчилик қиларди ўша вақтлари. Қўли гул қурувчиларнинг қурган ажойиб бинолари Холматнинг ҳам ҳавасини келтирарди. У баъзан қурилишга — тоғасининг ёнига келганида ҳавозалар устида ишлаётган бинокорларнинг эпчил, дадил ҳаракатларига завқ билан боқиб турар, шу азамат кишилардек қурувчи бўлишни орзу қиларди.

Кунлар ўтди. Холматнинг орзуси ушалди. У Одил Сотиволдиев бошлиқ қурувчилар коллективида оддий шогирд бўлиб иш бошлади. Аввалига Холмат ишда анча қийналди. Бироқ зеҳнли, интилувчан йигитча тез орада моҳир ғишт терувчиларнинг ишини ўрганиб олди. Тажрибали қурувчилар ҳам унга қурилишдаги барча ишларнинг ипидан-игнасигача ўргатишга ҳаракат қилишди. Ниҳоят, Холмат мустақил ишлай бошлади. Дастлабки кезларда бир мунча камчиликларга йўл қўйса-да, кейинчалик моҳир ғишт терувчилардан қолишмайдиган бўлиб қолди. Унинг ғайрат билан ишлаши, кундалик белгиланган нормасини ошириб адо этиши, коллектив орасида ўзини тута олиши барча қурувчиларнинг диққатини ўзига жалб этди. Орадан икки йил ўтмасданоқ унинг номини касбдошлари ҳурмат билан тилга ола бошладилар.

1950 йил. Қурувчилар коллективи Холматга катта ишонч билдириб, уни бригадирликка сайлашди.

Ҳакимов бригадаси самарали меҳнат қилишда, юксак иш унумига эришишда, социалистик мусобақада бошқаларга намуна кўрсатишда қурилиш бошқармасидагина эмас, балки бутун трестда шуҳрат қозонди. Бу бригаданинг қўли гул бинокорлари фойдаланишга топширган улкан иншоотлари, кўкўпар турар жой биноларининг санаб саноғига ета олмайсан киши. Кейинги йилларнинг ўзидаёқ бригада Чинобод кўчасида саккизта, Студентлар шаҳарчасида учта йирик кўп қаватли биноларни қуриб топширишга муваффақ бўлди. Бригаданинг бунёдкорлари Студентлар шаҳарчасида ТошДУ нинг химия ва физика корпуси биноларини, студентлар ётоқхоналарини қуриб битказишда ҳам катта ҳисса қўшдилар. Коммунистик меҳнат бригадаси деган шарафли номга муносиб меҳнат қилаётган бир оила аъзоларидек аҳил яшаётган бу коллектив қурилиш бошқармаси коллективлари ўртасидаги социалистик мусобақада доимо байроқдорлик қилиб келмоқда. Коллектив билан бир жон, бир тан бўлиб, унга раҳбарлик қилаётган Холмат Ҳакимовнинг номи ҳам бугунги кунда 6-трест 7-қурилиш бошқармасида машҳур. Ёш коммунист Ҳакимовнинг ҳалол меҳнатини партия, ҳукуматимиз юксак тақдирлади: у Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланди.

Бугун бригада қурувчилари Студентлар шаҳарчасидаги янги касалхона ва илмий-текшириш институти биноларини тез ва сифатли қилиб битказиш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар. Турғун Тожиев, Эркин Нуралиев, Баҳодир Мусаев, Нуриддин Режаматов каби ёш қурувчилар бригаданинг социалистик мусобақада ғолиб чиқишига ўз ҳиссаларини қўшяптилар.

— Олдимизда турган вазифалар ғоят улкан ва масъулиятли, — дейди бригадир. — Коллективимиз зарбдор суръатлар билан ишлаб, илмий-текшириш институти ва касалхона биноларини қарийб уч ой ичида қуриб битказиб, фойдаланишга топшириш учун курашмоқда. Ишни сменали қилиб ташкил қилганмиз. Бу усул иш унумини оширишга имкон туғдирмоқда.

М. РАҲМОНОВ,
М. КАРОМОВ.

КОММУНИСТНИНГ ШАХСИЙ ИШИ

Кейинги икки йил давомида шаҳар партия ташкилотининг сони анча ўсди. Коммунистлар шаҳар халқ хўжалиги планларини бажаришда, меҳнаткашлар ўртасида тарбиявий ишлар олиб боришда етакчи ва ташкилотчи кучдирлар.

Бироқ турмушда шундай коммунистлар ҳам учрайдиларки, улар етарли маълумотга эга бўлмаганлиги, яхши тарбия олмаганлиги ва ахлоқий бузуқлиги натижасида партия ва давлат интизомини бузадилар. Ана шундай вақтда партия ташкилоти ундайларга нисбатан партиявий таъсир ўтказишга ёки партиявий жазо беришга мажбур бўлади. Ана шундай қилиб коммунистнинг шахсий иши вужудга келади.

Коммунистни партия сафидан чиқариш масаласи узил-кесил район партия комитетида ҳал қилинадиган бўлгандан сўнг район партия комитетлари шахсий ишларни КПСС Уставида кўрсатилган талабларга қатъий риоя қилган ҳолда кўрадиган бўлиб қолдилар.

Ҳозирги пайтда коммунистларнинг шахсий ишлари деярли кўп эмас. Лекин шунга қарамасдан бу билан хотиржамланиб қолиш ярамайди. Партия ташкилотига бирорта номувофиқ одам қўшилиб қолса, у партия ташкилотининг обрўйини туширади. Ундай шахсларни коммунистлар ўз вақтида партия сафидан чиқариб юборадилар. Лекин бу етарли эмас. Ана шундай ҳол партия ташкилотида ҳар томонлама муҳокама қилиниши ва бундан тегишли хулоса чиқарилиши лозим.

«Ташпромкоммунгаз» трести партия ташкилоти ва Фрунзе район партия комитети трест бош бухгалтери Д. Дорофеевни 6 минг сўм пулни «Военная книга» магазинига ўтказилди деб сохта ҳужжат тайёрлаб, бу пулни ўзлаштириб юборганлиги учун партия сафидан чиқарди.

Лекин бу масала партия йиғилишида анча юзаки муҳокама қилинди. Дорофеевни ишга қабул қилишда масъулиятсизлик билан муносабатда бўлган шахслар тилга олинмади. Аслида эса Дорофеев илгари ҳам бир неча бор партиявий жазога тортилган экан.

Тажриба шуни кўрсатмоқдаки, оилада, жамоат жойларида ножўя хатти-ҳаракатлар қилиш, оилага нисбатан нотўғри муносабатда бўлиш ҳоллари ичкиликбозликдан келиб чиқади. Ичкиликбозлик нимага олиб келишини қуйидаги мисол кўрсатиб беради. КПСС аъзоси, 3-поликлиника врачи Камбуль Абушаев ўзининг укаси (у ҳам партия аъзоси) Кашаф Абушаев билан бирга «Пахтакор» стадионида бўлиб, уйларига маст бўлиб қайтганлар. Ярим кечада ўтиб кетаётган автомашинани тўхтатишган. Абушаевлар машинада ўтирган Мирсалимов ва Толиповларни машинадан тушишларини талаб қилганлар. Шу ерда жанжал ва уруш бошланиб кетган. Камбуль Абушаев чўнтагидан пичоғини олиб, Мирсалимов ва Толиповни ярадор қилган. Камбуль Абушаев партия сафидан ўчирилди. Лекин партия ташкилоти Кашаф Абушаевга нисбатан ҳеч қандай чора кўрмади. Шаҳар партия комитети бошланғич партия ташкилотининг қарорини бекор қилиб, Кашаф Абушаевга ҳам шахсий карточкасига ёзиш шарти билан қаттиқ виговор бериш тўғрисида қарор қабул қилди.

Баъзан оилавий турмуш масалалари шундай чалкашлашиб кетадики, ундай ҳолларда партия ташкилотларидан ғоят чидамли ва хушёр бўлиш талаб қилинади. Кўп жойларда бундай чалкаш ишлар чуқур текширилмасдан шошилинч равишда юзаки ҳал қилинади. Партия ташкилотлари ва район партия комитетлари ана шундай ҳолларда «ахлоқий бузилганлиги учун», «бошқа хотинлар билан юрганлиги учун» деган сўзларни ишлатадилар ва партия сафидан ҳеч қандай асоссиз чиқарадилар. Масалан, Октябрь район партия комитети шу йил март ойида Тошкент телеграфи касаба союзи маҳаллий комитетининг раиси З. Гладкихни оилада ахлоқий бузилганлиги учун КПСС сафидан чиқарди.

Текшириш натижасида маълум бўлдики Гладких ва унинг хотини маслаҳатлашиб бундан кейин улар бирга туролмасликлари тўғрисида бир қарорга келишган. Суд уларнинг аризасини қондириб, ажратган. Октябрь район партия комитети шунга қарамасдан, Гладкихга шахсий иш очган. Агарда район партия комитети бу масалани чуқурроқ текшириб, ундан сўнггина қарор қабул қилинганда эди, шаҳар партия комитети унинг қарорини бекор қилмаган бўлар эди.

Шуни ҳам айтиб ўтиш кераккки, жиноий жавобгарликка тортилаётган шахсларнинг партиявийлиги масаласига ҳамма жойда ҳам тўғри муносабатда бўлинмайди.

Маълумки коммунистларга нисбатан жиноий иш қўзғотиш, тергов олиб бориш, шунингдек ишни судга ошириш ва суд мажлисида кўриш умумий тартибга мувофиқ олиб борилади. Жиноий жавобгарликка тортишга лойиқ бўлган коммунистнинг партиявийлиги одатда судга қадар ҳал қилиниши керак. Айрим ҳолларда тергов ишлари тамом бўлгунча унинг партияда қолиш-қолмаслиги ҳал қилинишн лозим. Бироқ кўпгина партия ташкилотлари ана шундай шахсларни жиноий жавобгарликка тартиш тўғрисида етарли маълумот бўлишига қарамасдан, уларнинг партиявий ишини кўриб чиқиш муддатини орқага сурадилар.

Район партия комитетлари бундай ишларни судда кўрилгандан сўнг кўп ҳолларда ҳукм чиқарилгандан кейин ҳал қиладилар.

КПСС Уставида белгиланган шахсий ишларни кўриш муддатларига риоя қилиш катта аҳамиятга эга. Партиядан ўчирилган ёки партия жазоси олганларнинг апелляцияси, шунингдек партия ташкилотларининг партиядан ўчириш тўғрисидаги қарорлари юқори партия ташкилотлари томонидан бир ой муддат ичида кўриб чиқилиши лозим. Лекин Уставнинг бу параграфи районларимизда қониқарсиз амалга оширилмоқда.

Маълумки қаттиқ виговор партия аъзоси учун энг оғир жазо ҳисобланади. Бироқ айрим коммунистларнинг учёт карточкасида бир неча қаттиқ виговор пайдо бўлиб қолади. Бундай киши партия аъзоси олдига қўйилган мажбуриятларни қандай қилиб бажариши мумкин? Партия ташкилоти коммунистлар ўртасида тарбиявий иш олиб боради. Лекин партия интизомига бўйсунмаган кишининг бемаънигарчиликларини ҳар сафар кечиравермаслиги керак-да.

Бошланғич партия ташкилотларининг ва район партия комитетларининг вазифаси КПСС Уставига киритилган қисман ўзгартишларни, уларнинг аҳамиятини ҳар бир коммунист онгига етказишдан, Уставда кўрсатилган қоида ва тартибларга риоя қилишларини таъминлашдан, партия интизомини мустаҳкамлашдан, партиявий-ташкилий ва сиёсий ишларнинг савиясини янада оширишдан иборатдир.

Ф. ДИДИЧЕНКО,
Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар комитетининг инструктори.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

ҒОЯВИЙ ТАРБИЯ — АСОСИЙ ИШ

Тошкент шаҳрининг Ленин районида партия маорифи системасида янги ўқув йилига тайёргарлик кўриш ишлари тугалланди. Беш юздан ортиқ бошланғич ва ўрта мактаб ҳамда назарий семинарлар тузилди. Уларга тажрибали пропагандистлар раҳбарлик қилади. Пропагандистларнинг кўпчилиги олий маълумотли кишилардир. Раҳбар ходимларнинг ўқувига катта эътибор берилмоқда. Шундай ходимлардан беш юзга яқин киши марксизм-ленинизм университетида, райондаги турли мактабларда ўз билимларини оширадилар.

Ленин районидаги партия ташкилотларида пропаганданинг оммавий формаларидан кенг фойдаланилмоқда. Халқ университетлари, оммабоп лекторийлар ташкил этилди, ўнларча коммунистик меҳнат мактаблари тузилди. «Ленин жумаликлари», «савол ва жавоб кечалари» «Оғзаки журналлар» ўтказилиб турибди.

Районда КПСС XXIII съезди қарорларини пропаганда қилиш учун, Совет ҳокимиятининг эллик йиллигига ва В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигига тайёргарлик кўриш учун кўп ишлар қилинмоқда.

Идеология ишига жамоатчилик асослари жорий этилмоқда, Йирик корхоналарда методик кенгашлар, идеологик комиссиялар, оилавий ва ижтимоий тарбия кенгашлари, атеистларнинг кенгашлари ташкил этилган.

(ЎзТАГ).

МАҲАЛЛА КОМИТЕТЛАРИ РАИСЛАРИ МЕҲМОНИМИЗ

Яқинда Пушкин номли, «Янги ҳаёт», «Тинчлик», «Шарқ ҳақиқати» каби маҳалла комитетлари раислари редакциямиз меҳмони бўлишди.

Улар маҳалла комитетларида қилинаётган ишлар, иш тажрибалари тўғрисида фикр алмашдилар. Сўнг маҳаллададаги тўй-ҳашам сингари тантаналар маҳалла комитети, кўпчилик билан маслаҳатлашиб амалга оширилса, ортиқча исрофгарчиликка барҳам берилган, тўй туфайли қарзга ботиш каби дилхижилликка чек қўйилган бўлармиди, дейишди.

— Нима учун гиёвонлик, кўкнорилик уяту, ҳар хил безориликни келтириб чиқарадиган ичкилик ичиш уят эмас? Ичкилик ичишни ҳам уят даражасига кўтаришимиз керак! — деди ўтирганлардан бири.

Бу гап ҳаммага маъқул бўлди. Меҳмонлар бу гаплардан ташқари бола тарбияси устида ҳам тўхталишди. «Қўшнининг боласи, сенинг ҳам боланг!» деган шиорни олға суришимиз керак, деди «Шарқ ҳақиқати» маҳалласининг раиси С. Юнусов.

Суратда: (Чапдан ўнгга) маҳалла комитети раисларидан И. Эрбўтаев, М. Маҳмудов, С. Юнусов ва Т. Раҳматуллаев ўртоқлар. Орқада турганлар С. Юнусов, У. Ниёзбековлар.

Л. Глауберзон фотоси

ЛЕНИНЧИ АВЛОД СТАРТ ОЛДИ

Бугун пойтахтимиздаги барча мактабларда тантана. Байрамдагидек кийинишган пионерлар мактаб ҳовлисида саф тортишган. Ҳамма ҳаяжонда...

Соат 10. Ўз байроқлари олдида саф тортган пионерлар бутун вужудлари билан радиокарнайига тикилишади.

Мана, дикторнинг «Текисланинг!» деган командаси эшитилади. Радиодан барча республикалар пионерларининг вакиллари Бутуниттифоқ радиолинейкасига тайёр эканликларини маълум қиладилар.

В. И. Ленин номли Бутуниттифоқ пионер ташкилоти Марказий Советига рапорт топширилади. Ленин орденли В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ пионер ташкилоти байроғи олиб чиқилади.

ВЛКСМ Марказий Комитетининг секретари, В. И. Ленин номли Бутуниттифоқ пионер ташкилоти Марказий Советининг Раиси Т. А. Куценко барча пионерларни Улуғ Октябрь революциясининг 50 йиллиги шарафига бағишланган дружиналарнинг «Ленин юлдузлари порлайверсин!» Бутуниттифоқ кўригининг 3-этапи учун берилган старт билан табриклайди...

1960 йил эди. Мамлакатимиз пионерлари ўз ташкилотлари тузилган куннинг 40 йиллигини муносиб совға билан қарши олиш ҳақида ўйлардилар. В. И. Ленин номли Бутуниттифоқ пионер ташкилоти Марказий совети бу ҳақда уларга қарата Мурожаат қабул қилди. Марказий совет доҳиймиз В. И. Лениннинг 1920 йилнинг 2 октябрида Россия Коммунистик Ёшлар Союзининг III съездида сўзга чиқиб, ёшларни коммунистик руҳда тарбиялаш программасини белгилаб берган кунда ёш ленинчиларни «Пионерлар — Ватанга!» деб аталувчи пионер икки йиллиги стартига чиқишга чақирди. Шу куни пионерлар жуда кўплаб ишларни амалга ошириш мажбуриятини олишди ва уни шараф билан бажаришди ҳам.

Мана, етти йилдирки, ҳар йили Ватанимиз пионерлари шу куни турли қизиқарли ва фойдали ишларни амалга ошириш стартига чиқадилар.

Бу йилги старт пионер дружиналарининг Улуғ Октябрь революцияси 50 йиллигига бағишланган Бутуниттифоқ кўригига берилди. Мамлакатимиз пионерлари кўрикка бундан икки йил илгари, 1964 йили 2 октябрда уч йиллик мажбурият билан чиқишган эди. Пионерлар кўрикнинг олти топшириғини бажариб, мактаблари тепасида Ленин юлдузини порлатиш учун киришишган. Икки йил ичида шаҳримиздаги бир нечта мактаб тепасида «юлдуз порлади».

175-мактаб уларнинг қалдирғочи ҳисобланади. Бу мактабда ҳар бир пионер иши болаларнинг қизиқиши асосида олиб борилади. Дружинадаги ҳар бир отряд ўзининг символик номига эга. Масалан, Николаева-Терешкова номли отрядни мактабдагилар «Чайка» экипажи дейишади. Экипаж аъзолари матрослар кийимида юришади. Пионерлар ҳарбий қисм билан мустаҳкам алоқада. Улар худди ака-укадек. Пионерлар ҳарбий қисмга бориб концертлар қўйиб беришади, солдатлар эса укалари ҳузурига тез-тез келиб, турли ҳарбий ўйинлар ташкил этадилар. Уларнинг бевосита раҳбарлигида «Жанговар шуҳрат юриши» штаби тузилди. Штаб аъзолари ҳарбий ишларга доир фойдали ишлар билан шуғулланадилар. Болалар Улуғ Ватан уруши ветеранларини излаб топишди ва «улар Ватанимиз учун жанг қилганлар» деган стендлар ташкил этишди.

Бутуниттифоқ пионер ташкилоти В. И. Ленин номи билан аталади. Пионерлар байроғида Ленин ордени товланиб турибди. У барча учун муқаддасдир. Шунинг учун ҳам ҳар бир пионер В. И. Лениннинг қандай яшагани ва одамларнинг бахт-саодати учун қандай курашгани, жонажон Коммунистик партия раҳбарлигида совет халқи Ильич васиятларини қандай амалга ошираётганини билиши керак. Пионерлар худди шундай қилишяпти. Ҳозир пойтахтимиздаги барча мактабларда доҳийга бағишланган музей ва бурчаклар мавжуд.

15-мактабга кирган киши улкан зални кўради. Унинг тўрида доҳиймиз В. И. Ленин портрети. Зал деворларида, махсус этажеркаларда турли экспонатлар. Улар орасида Ленин бўлган ерларнинг картаси, революцион фаолиятини акс эттирувчи расмлар, Ильич ғоялари асосида совет халқи қўлга киритган ажойиб ютуқларни ифода этувчи фотомонтажлар, паннолар, доҳий асарлари ва бошқалар бор. Залга кирган томошабин Лениннинг комсомолнинг III съездида сўзлаган нутқини магнитофон орқали эшитиши ҳам мумкин.

Хуллас, пионерлар икки йил давомида жуда ажойиб ва фойдали ишларни амалга оширишди. Улар «Оталаримиз изидан борамиз, уларнинг ишларини давом эттирамиз!» — деган шиор остида ҳаракат қилмоқдалар. Ҳозир Тошкент қурилишига ўз ҳиссасини қўшишга аҳд қилган 164-мактаб, яқиндагина Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланган 24-мактаб ва бошқа мактабларни ким билмайди, дейсиз?!

Мана, бугун пионерлар яна стартга чиқишди. Ёш ленинчилар кўрикнинг учинчи йилида ҳам ўз фойдали ишлари билан Совет ҳокимиятининг 50 йиллигига муносиб совға тайёрлайдилар.

Ҳ. ЖАЛОЛОВ.

Янги дори-дармонлар

Чуқурсой атрофига жойлашган Марказий дорихона омборида дори-дармонлар билан тўла контейнерлар машиналардан туширилади. Қолган дорилар эса, омбор учун мослаштириб қурилган саккизта кенг хоналарда-залларда навларга ажратилади. Сўнг уларни ҳам областларга, Тошкент шаҳридаги дорихоналарга жўнатилади:

Марказий дорихона омборига келтирилаётган ва тарқатилаётган дори-дармонларнинг сони тобора кўпайиб бормоқда.

А. СОБИТОВ.

БИНОКОР СТУДЕНТЛАР

Яланғочдаги қурилиш объектларидан бири. Бу ерда Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг иккита корпуси қад кўтармоқда. Биринчи ўқув корпуси битай деб қолди. Асосан сувоқчилик, монтаж ва хоналарни тозалаш ишлари олиб борилмоқда.

Институт биринчи корпусини тиклашда 159-трестнинг 37-қурилиш-монтаж бошқармасига қарашли Виктор Боязитов, Николай Костенко ўртоқлар бошчилик қилаётган комплекс бригадаларнинг коллективлари қатнашмоқда. Қурувчилар бу бинони Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 49 йиллиги кунида студентларга совға қилишмоқчи. Шу туфайли ўз мажбуриятларини бажариш учун зўр ғайрат билан ишлашмоқда.

Институт биносини тиклашда студентлар ҳам актив иштирок этмоқдалар. Ҳозир институтнинг агрономия, ўрмончилик, ўсимликларни ҳимоя қилиш, ипакчилик факультетларининг 98 студенти қурилиш объектларида ишламоқда.

Бинонинг биринчи қаватида ипакчилик факультетининг 20 студенти Тошкент монтаж бошқармасининг монтажчиси А. Петров раҳбарлигида ишлашмоқда. Улар электр симларини ўтказиш ва улаш ишлари билан машғул. Бригада бошлиғи А. Расулев, А. Қодиров, К. Арашев, А. Мусурмонқулов каби студентларнинг ишидан хурсанд. Улар тез орада монтажчилик касбини ўзлаштириб, ҳозир бригадир билан тенг ишлашмоқда.

Шу қаватнинг чап қанотида учинчи курс студенти Абдурашид Абдувалиев бошчилигида ўсимликларни ҳимоя қилиш факультетларининг 28 студенти ишлашмоқда. Бригада бир неча звенога бўлинган.

Қурилишда ишлаётган Асқар Сатторов, Неъмат Эшонқулов, Борис Цой, Бийсенбой Бекбанов каби студентларнинг ҳар бири кунига 8—9 квадрат метр жойни сувоқдан чиқармоқда. Студентларнинг ўқув корпусларини тиклашда актив қатнашаётганлигидан қурувчилар мамнун.

С. САИДҲОСИЛОВ.

Л. Крапивин янги Тошкентни бунёд этиш учун Молдавиядан келган. У шоферлар бригадасига бошчилик қилади. Унинг раҳбарлиги остидаги бригада шоферлари ғайрат билан ишламоқдалар.

Суратда: бригадир Л. КРАПИВИН.

И. Чернов ва А. Фомин фотоси.

ТЯНЬ-ШАНГА ХИТОБ

Сўзла эй тоғ, қалбда борингни,
Боқишингда нечук мунг, ҳайрат!
Ўтмиш инсон сиғмаган ғамин,
Ё бағрингга кўмганмиди, айт?!
Қанча-қанча жафокаш одам,
Отганмиди сендан ўзини?
Ё аламдан сўзлаб қоянгга
Тикканмиди ёшли кўзини?
Балки Чингиз заҳар қиличин,
Тошларингга қайраб ўтгандир?
Қоянгдаги харсанглар шундан
Парча-парча бўлиб кетгандир...
Табассум-ла кўринар сендан,
Бахт диёри — бутун она шарқ,
Чеҳрамдаги ўйларни, шодлик, —
Тўлқинлари ичра этди ғарқ.
Бир тошингга «Бахт» сўзин битдим,
Асрларга олиб бор уни,
Сенда кезган авлодлар фақат,
Боқишингдан кўрсинлар шуни.

М. ТЎХТАСИНОВ.

ШИНАЛАР ШАЙ

Резина маҳсулотлари ишлаб чиқариш заводининг эски балонларни қайта тиклаш цехи ишчилари шу кунларда ажойиб меҳнат намунасини кўрсатиб ишламоқдалар. Цех коллективи сентябрь ойи планини ортиғи билан бажариб, 107,9 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқардилар.

Бизни цех бошлиғи Ўртоқ Рустам Назаров кираверишдаги хонага бошлар экан:

— Ишимиз ана шу ердан бошланади. Бу ерга дастлаб қабул қилинган балонлар келтирилиб, 70 даража иссиқликда бир сутка қуритилади. Кунига 120 га яқин балон қуритиб олинади, — деб тушунтирди.

Бу ерда иш қизғин. Бир ерда эски балон тишлари олинаётган бўлса, нарироқда сийқа балон устига елим суртилиб, янги резина ёпиштириляпти. Айниқса «ШШКА» маркали станокни бошқараётган Латиф Абдураҳмоновнинг иши мақташга сазовордир. Унинг бу ишга ўтганига кўп вақт бўлгани йўқ. Лекин бу йигит тез орада ўзини меҳнатда кўрсатди. Станокни шу қадар моҳирона бошқарадики, у ишлаган балонларда бирорта ҳам эски тиш қолганини кўрмайсиз.

У навбатдаги эски балонни қўлига олар экан, станокнинг «чашка» ва «фреза» пичоқларини яна бир бор кўздан кечириб чиқади-да, сўнг сезгирлик билан балон тишларини пичоқ юзига қўяди. Шундай қилиб ўз ишининг устаси ўртоқ Абдураҳмонов кунига 35—40 тадан балон тишини тозалаётир.

— Мана бу балоннинг тишлари яхши олинмаган,— дейди Латифжон.— Агар бунга шундайлигича резина қоплаб юборилаберса, фақатгина 3-4 минг километр юргач, ўша эски тиш қолган ердан кўчиб кетади. Агарда тишдан тозаланса, бу балон билан кам деганда 8—9 минг километр йўл босиш мумкин. Шунинг учун ҳам биз ишнинг сифатли бўлишига алоҳида эътибор бермоқдамиз.

Бу ерда Латифжон сингари ўнлаб меҳнатсевар ёшларни учратишингиз мумкин. Вулканизация ишининг устаси Ёқубжон Шокиров ана шундай ёшлардан биридир. У ойлик планни 110—120 процентга етказиб бажаради. С. Шокиров эса, ҳаммадан ҳам мураккаб вазифани бажаради. Унинг қўлида кунига юзлаб балон қолипдан чиқади.

Хуллас, заводнинг бу цехида ҳамма иш жадал ва сифатли бажарилади. Бу илғор коллектив планда кўрсатилган 18 минг дона ўрнига 18 524 та балонни қайта тиклаб берди.

Улар Улуғ Октябрнинг 49 йиллик байрамигача яна кўплаб эски балонларни қайта тиклаш учун социалистик мусобақани қизитган ҳолда меҳнат қилмоқдалар.

Р. НОРХЎЖАЕВ.

ШАРАФЛИ ЙЎЛ

Асатулла ўйлаб қараса, заводга ишга келганига ўн йилдан ошибди. Кечагина дафтар-китоб қўлтиқлаб мактабга қатнаб юрган бола бугун смена мастери. Баъзан босиб ўтган йўлингга назар ташласанг ҳайратланасан, шунча йўлни босиб ўтганингга ишонгинг келмайди.

У 1956 йили электромеханика техникумини битиргандан кейин тўғри Тошкент кабель заводига ишга келди. Кўринишидан соддагина, кўзларидан ғайрат ўтлари порлаб турган бу ёш йигитни завод маъмурияти 20-цехга технолог қилиб тайинлади. Ёш технолог аудиторияда олган билимларини энди ишлаб чиқаришга сарфлаши, корхона шарафи учун курашиши керак эди. У худди шундай қилди. Асатулла ўзининг хушмуомалалиги, қувноқлиги ва ҳар бир ишнинг кўзини билиб қилиши туфайли тез орада коллектив ҳурматига эришди. Энди у олдинги Асатулла эмас, тажрибали, тадбиркор, меҳнатда тобланган ажойиб йигит. Унинг исми заводда ҳурмат билан тилга олинади.

Асатулла неча йилдирки бир цехда ишлаб, шу цехда тажриба тўплади. Ўз цехининг шарафи, иш унумдорлигини ошириш устидаги фидокорона меҳнати орқасида технологликдан смена мастерлигига кўтарилди.

Асатулла Убайдуллаев меҳнат қилаётган цех заводда илғор коллективлардан биридир. Бу ерда Асатулла каби ўз касбини жон-дилдан севувчи, меҳнат унумдорлигини ошириш ва унинг сифатини яхшилаш ҳақида қайғирувчи кишилар ўнлаб топилади. Меҳнатсевар коллективнинг доимий ишлаб чиқариш кўрсаткичлари ҳаммани қувонтиради.

Цех ишчилари ойлик ва квартал планини ҳамиша 120—125 процентга етказиб адо этади. Цех коллективи мана шу илғорлиги туфайли яқинда коммунистик меҳнат зарбдори деган фахрий унвонга сазовор бўлди. Бу ишда смена мастери коммунист Асатулла Убайдуллаевнинг ҳам салмоқли ҳиссаси бор. Асатулла мастерлик қилаётган цех СССР да ягона геология-қидирув ишларида ишлатиладиган Коб-4, Ктб-6, Кобтф-6 каби қимматли кабель маҳсулотлари ишлаб чиқаради.

Бу цех коллективи 3-квартал планини муддатидан олдин адо этди.

Н. ТУРАЕВ.

ЭЖЕН ПОТЬЕ ТУҒИЛГАН КУННИНГ 150 ЙИЛЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН

ПРОЛЕТАР ШОИР

Авлод-аждодлари билан пролетар ўтган, франция ишчиларининг икки революциядаги баррикада жангларида қатнашган улуғ француз-ўлмас «Интернационал» гимнининг автори Эжен Потье ўзининг бутун узун умрини ишчилар синфини озод қилиш ишига бағишлади. Лекин у, эски дунёга қарши курашга «синф қўзғатган» революцион қўшиқлари билан бу ишга айниқса катта хизмат қилди.

У, ўзининг биринчи қўшиғини 14 ёшида яратган. Бу қўшиқ «Яшасин озодлик» деб аталган эди. Сўнгра у, молларни яшчикка жойловчи, ишчи бўлиб ишлаб юрган даврида (кейинчалик у, газламага гул солувчи бўлган) «Оч қорин», «Қўшиқ илҳоми» деган қўшиқларни ёзиб, халқ оммасининг оғир аҳволини ва унинг революцион муддаоларини акс эттирди.

Бир вақтлар Бомарше истеҳзо билан «Францияда ҳамма нарса қўшиқ билан тамом бўлади» деб айтган бўлса, Эжен Потье бу истеҳзони революцион руҳда қайта ўзгартириб: «Францияда ҳамма нарса қўшиқ билан бошланади» деб айтди. Чиндан ҳам 1848 йилги революцион жанглар арафасида у «Халқ» қўшиғи билан, халқнинг «Нон ва ҳуқуқ» деган шиори билан майдонга чиқди.

1870 йилда, Франция-Пруссия урушига сабаб бўлган ўткир сиёсий танглик йилида Эжен Потьеда узил-кесил социалистик эътиқод шаклланади. Шу йили у, ўзи ташкил этган газламага гул солувчилар союзи билан бирга 1 Интернационалнинг Франция секциясига киради. Франция-Пруссия уруши бошланиб кетгач, Потье бошқа француз социалистлари билан бирга бу урушга қарши чиқиш тўғрисидаги Германия социалистларига қилинган Мурожаатга имзо чекади.

Наполеон III («кичик Бонапарт») армияси тормор келтирилиб. Франциянинг қўзғолон кўтарган халқи император кошонасини тарихнинг ахлатхонасига супуриб ташлаган пайтда, Эжен Потье Миллий гвардия Марказий Комитетининг делегати бўлади; у Париж коммунаси эълон қилинишини тайёрлаганларнинг бири бўлган эди. Кейинчалик Ленин Париж коммунасини дунёдаги биринчи пролетар ҳукумати деб атади. Париж пролетарлари ўз қўшиқчисини янги ҳукумат составига сайладилар.

Реакция Коммунани Франциянинг энг яхши ўғил ва қизлари қонига ғарқ қилди. Потье Коммунанинг охирги баррикадаларида мардонавор жанг қилади, Коммуна енгилгач эса, яширин шароитда ишлашга ўтади.

Коммуна мағлубиятининг эртаси куниёқ Эжен Потье революцион шижоат билан тўлган «Коммунистик Манифест» руҳи ва шиорлари билан суғорилган ўзининг ўлмас «Интернационал» қўшиғини ёзди, деса бўлади. 1887 йилда композитор Пьер Дегей... «Интернационал» текстини музикага солди.

Бу қўшиқ биринчи марта Лиллдаги ишчилар йиғилишида куйланди. сўнгра.. сўнгра эса, у дунёдаги барча пролетарларнинг гимни бўлиб қолди.

Инсоният тарихида ҳеч бир қўшиқ, ҳеч бир гимн «Интернационал» сингари кенг тарқалмаган эди, десак мутлақо муболаға қилмаган бўламиз. «Интернационал» жаҳон пролетариатининг синфий жипслигини, унинг қудратини, унинг енгилмас шижоатини, эски дунёни таг-туги билан бузиб ташлаб, унинг харобазорларида коммунизм дунёсини қуришдан иборат ҳохиш-иродасини ифодалаб турибди.

...1913 йил январида ленинчи «Правда»да «Н. Л.» таҳаллуси билан «Евгений Потье» (вафотига 25 йил тўлиши муносабати билан)» деган мақола босилиб чиқди. Шу мақолада қуйидаги жўшқин сатрлар бор эди:

«Коммуна бостирилди... Потьенинг «Интернационал»и эса, Коммуна ғояларини бутун дунёга таратди, бинобарин Коммуна ҳозир ҳар қачонгидан ҳам тирикдир...

Потье қашшоқликда вафот этди. Лекин у, ўзига қўл билан ясаб бўлмас чинакам ҳайкал кўриб кетди. У, қўшиқ ёрдамида пропаганда қилувчи энг улуғ кишиларнинг бири эди. У, ўзининг биринчи қўшиғини тўқиганида, социалист ишчилар кўп деганда бир неча ўн кишига борар эди. Эндиликда Евгений Потьенинг тарихий қўшиғини ўн миллионларча пролетарлар билишади...».

Орадан қирқ бир йил ўтгач, поляк ўртоқларимиз Лениннинг Краков-Поронино архивини топиб, уни КПСС Марказий Комитетига топширганларидан кейингина биз Потье тўғрисидаги бу мақолани халқаро пролетариат улуғ доҳийсининг ўзи ёзганлигини билдик.

Лениннинг мақоласи ёзилган пайтдан бери Эжен Потьенинг асари айниқса Улуғ Октябрдан сўнг, ер юзи бўйлаб тағин ҳам кенг тарқалди. Эндиликда «Интернационал»ни ўн миллионларча эмас, балки юз миллионларча кишилар куйламоқда.

1917 йилда «Правда», «Интернационал» қўшиғи қизил байроқ сингари аҳамиятга эга» деб ёзган эди.

Улуғ Октябрь ғалабасидан сўнг «Интернационал» биринчи социализм мамлакатининг давлат гимни бўлиб қолди. Ҳаддан ташқари кўп ишлар билан банд бўлган Ильич Кремль курантини қайта тиклаш, бу курант «интернационал» куйларини ижро этиши тўғрисида ғамхўрлик қилишга вақт топа билди.

Ўша йилларда мамлакатимизнинг пролетарлар оммаси Потье яратган гимнга янги тарихий маъно бериб, куйлай бошладилар.

1944 йилда Совет иттифоқининг янги давлат гимни қабул қилинганида, КПСС Марказий Комитетининг Пленуми «Интернационал»ни Ленин партиясининг гимни сифатида сақлаб қолишга қарор қилди. Халқаро пролетариатнинг бу жанговар қўшиғи барча марксчи-ленинчи партияларнинг ҳам гимнидир.

* * *

Париж Коммунаси енгилгач, Эжен Потье Англияга қочишга мажбур бўлди. Орадан икки йил ўтгач, муҳтожликда қолган Эжен Потье Америкага кўчиб бориб, у ерда бир неча йил яшади. Ғарбликда ҳам оташин ҳаракатида актив қатнашади, шеърият соҳасида қалам тебратишдан тўхтамади.

1880 йилда, коммунарларга авф берилгандан кейингина Эжен Потье юртига қайтишга муваффақ бўлди. У, фалаж дардига чалиниб қолган бўлса ҳам эндигина тузилган ишчилар партиясига аъзо бўлиб киради.

Пролетар революциясининг улуғ куйчиси 1887 йил 6 ноябрда вафот этди. Париж ишчилари унинг ҳокини отиб ташланган коммунарлар дафн этилган Пер Лашез қабристонига элтиб қўйдилар. Полиция революционер шоир тобути устида ишчилар кўтариб бораётган қизил байроқни йиртиб ташлаб, урйиқит бошлади. Оломон эса: «Яшасин Потье» деб хитоб қилар эди.

Потье орамизда йўқ, лекин унинг қўл билан ясаб бўлмас ҳайкали — у яратган улуғ гимн, барча мазлумларни коммунизмнинг нурофшон чўққиларига чорловчи гимн яшаб келмоқда. Ой атрофидаги орбитага чиқарилган «Луна-10» Совет космик станциясидан партия XXIII съезди ишлаб турган кунларда шу гимннинг янграб эшитилганлиги улуғвор бир воқеагина бўлиб қолмай шу билан бирга инсониятнинг келажак тақдиридан дарак берувчи мужда ҳам бўлди.

И. АРТЁМОВ.
ТАСС обзорчиси.

Фан ва техника янгиликлари

Ультра товуш етакловчи

Маълумки, кўршапалаклар кўрмайди, лекин шунга қарамай улар ҳеч нарсага урилмай уча олади. Уларнинг «кўзи» ультратовуш импульслари бўлиб, бу импульслар ҳар тарафга тарқалади. Импульс бирор тўсиққа урилиши билан қайтади ва хавф борлиги тўғрисида сигнал беради. Ультратовуш эхолокаторининг ана шундай принципи асосида радиоинженерлар кўр кишилар учун «Ориентир» асбобини яратдилар. Кўрлар ультратовуш фонарини қўлларида ушлаган ҳолда кўчада «етакловчи»сиз юра оладилар. Агар фонарь нури тўсиққа урилса, бошидаги кичкина телефонда маълум сигнал пайдо бўлади. Овознинг баланд-пастлигига қараб нарсагача бўлган масофани, ёқимли-ёқимсизлигига қараб нарсанинг характерини аниқлаш мумкин. Овоз паст-баландлигининг ўзгариши эса нарсанинг ҳаракатланаётганлиги тўғрисида огоҳлантиради. Шундай қилиб, ўн метргача бўлган радиусдаги масофага «кўз ташлаш» мумкин.

«Ориентир» ярим ўтказгичдан ишланган, шунинг учун у ихчам. Қўл фонарининг оғирлиги 230 грамм. «Кристалл» типидаги батареянинг 8 таси асбобнинг 24 соат давомида тўхтовсиз ишлашини таъминлайди. «Ориентир»нинг тажриба нусхалари СССР Радио-саноати министрлиги корхоналаридан бирида тайёрланиб, синаш учун юборилди.

Ошқозонда радиостанция

«Ошқозон» анализи учун шланг ютган кишилар бу ишга иккинчи марта йўлламайдилар. Чунки бу кишини анча беҳузур қилади. Ошқозон-ичак фаолияти кўрсаткичларини ўлчашга мўлжалланган радиокапсулани ютиш жуда осон. У анальгин таблеткасидан сал каттароқ. Капсула организм ичида «саёҳат» қилиб, радиостанцияга айланади. Босим, ҳарорат ёки таркиби тўғрисидаги микродатчикнинг кўрсаткичи радиосигналга айланади. Касал кишига ўрнатилган юмшоқ сентенна эса бу радиосигналларни ушлайди. Кейин бу сигналлар кўпайтирилади ва босим, ҳарорат ҳамда кислота таркиби анализи тўғрисидаги объектив маълумотлар ёзилган лента врач олдида намоён бўлади. Радиокапсуланинг имкониятлари одатдаги зондлаш усулига қараганда беқиёсдир. Чунки унинг ёрдамида бутун ошқозон-ичак фаолиятини текшириш ва врач қизиққан кўрсаткичлар ўзгариш вақтини кузатиш мумкин. Бундай система ҳозир радиосаноати томонидан чиқарилмоқда.

«Капсула»нинг радиотелеметрик системаси билан бирга хозир комплекс аппаратураси яратилган. У билан битта капсула ёрдамида бир вақтнинг ўзида иккита физиологик кўрсаткични ўлчаш мумкин. Бу эса текшириш ишларини тезлаштириш ва киши организми аҳволига доир икки кўрсаткич ўртасидаги ўзаро алоқани кузтишга ёрдам беради.

Шиша тола тупроқ ўрнида

Япон мутахассислари теплицаларга тупроқ ўрнига шиша тола солдилар. Бу материал ажойиб капилляр хоссага эга, намликни яхши сақлайди, сув таркибидаги фойдали моддаларни ўзига яхши сингдиради. «Шиша тупроқ» юқори температурага чидамлидир. Усимликлар уруғи бундай тупроқда чиримайди, тез униб чиқади, оддий тупроқдагига қараганда тез ривожланади.

Авиабомба дори сочади

Қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши ишлатиладиган заҳарли дориларни ўсимликларга, айниқса кенг майдонда сочиш анча мураккаб ва қимматга тушади. Француз мутахассислари бомба кўринишидаги қурилма яратдилар. Детонатор ва портловчи капсуласи бўлган бомбанинг ичида икки контейнерга заҳарли дори жойлаштирилган. Аппарат автоматик очиладиган парашют билан таъминланган ва самолётдан ташланиши ёки ердан иткитиб сочиш мумкин.

Бундай бомбалардан ўрмонда ёнғин чиққанда уни ўчириш учун ҳам фойдаланиш мумкин.

Қанотли пахтакорлар

Пахтакорлар ўзларининг авиатор дўстларини шундай деб атайдилар. Авиаторлар ҳозирги долзарб кунларда пахтакорларга яқиндан ёрдам бермоқдалар.

Бугун И. Хидиралиев. Г. Усмонов, А. Емцов, Г. Гончаров, И. Граченко ва бошқа учувчилар бошчилик қилаётган «АН-2» самолётларининг экипажлари ўз меҳнатларидан жуда ҳам мамнун бўлдилар. Бепоён пахтазорларнинг баргларини тўкиш кўнгилдагидек олиб борилди. Кўзланган мақсадга эришилди. Авиаторлар бугунгача 25,5 минг гектардаги ғўзанинг баргини пўлат лочинлар ёрдами билан тўкиб бердилар.

Тилоғоч — халқ хўжалигида

Игнабаргли дарахтлардан бир тури бўлган тилоғоч (лиственница) халқ хўжалигида кенг қўлланилади. Ленинграддаги Қишлиқ Саройнинг тилоғочдан ясалган ромлари уч юз йилдан бери ремонтсиз турибди. «Сибирь дуби» деб ном олган бу дарахтдан ясалган тегирмон ва тўғонлар ҳам ниҳоятда узоқ яшамоқда. Тилоғочдан қилинган шпаллар машҳур Ангар қарағайларига нисбатан икки ҳисса ортиқ хизмат қилади. Сибирда гидротехника иншоотлари қурилишида, мебель тайёрлашда, нодир, рангли металлардан тайёрланадиган деталлар ўрнида ишлатиладиган прессланган деталлар ишлаб чиқаришда тилоғоч кенг қўлланилади.

Тилоғоч — тез ўсадиган, ортиқча парвариш талаб қилмайдиган дарахт. Шунинг учун ҳам ихота дарахтзорлари яратиш учун ўрмончилар уни кўплаб экадилар.

Мана шу беш йилликда Сибирь тилоғочи янги-янги кенгликларга тарқалади. Жумладан, Красноярск ўлкасидаги учта махсус ўрмон хўжалигида тилоғоч уруғи тайёрлашга киришилди. Селекционерларнинг фикрича, Енисей дарёсининг ҳавзасида ҳам бу дарахтнинг энг яхши навларини ўстириш мумкин. Бу ерда тилоғоч уруғидан кўкарган кўчатларнинг плантациялари қарийб ярим миллион гектар майдонни эгаллайди.

Ўрмон хўжалиги Красноярск бошқармасининг бош ўрмончиси Александр Витальевнинг АПН мухбирига ҳикоя қилишича, бу йил махсус ўрмон-уруғчилик хўжаликлари 50 минг гектар майдонда янги кўчатзорлар барпо этиш учун «Сибирь дуби» уруғидан кўплаб тайёрлашга киришганлар.

Тилоғоч уруғидан Сахалин, Камчатка, Забайкальега, Москва ва Курск областларига жўнатилган, шунингдек, Румыния, Чехословакия, Болгария, Финляндия, Англияга экспорт қилинган.

Сибирь тилоғочларининг истиқболи порлоқ. У сийракланиб қолган ўрмонларни тўлдиради, паст-баланд жойларга, жарларга, сайхон ерларга ўтқазилади. Ихота полосаларида ва йўл ёқаларида ям-яшил бўлиб кўкаради.

(АПН).

Тошкентдаги 70 мактаб директори М. Икромова тажрибали педагог, меҳрибон мураббий ва талабчан раҳбардир. У ўз билим ва тажрибаларини ўқувчиларга ҳам, ёш педагогларга ҳам қунт билан ўргатади.

СУРАТДА: М. Икромова.
М. НУРИДДИНОВ фотоси.

Адабиётшунос олим юбилейи

Филология фанлари кандидати, адабиётшунос олим Наби Раҳимович Раҳимов Ўзбек совет адабиётшунослигига ўзининг ўнлаб илмий мақолалари, китоблари билан ҳисса қўшган. Чунончи, унинг машҳур ёзувчи Садриддин Айний ижоди бўйича олиб борган илмий ишлари, Ўзбек совет сатираси тарихига, Ўзбек совет адабиётида болалар адабиётининг ривожланишига доир асарлари, илмий мақолалари характерлидир.

Ўзбекистон ССР фанлар академияси А. С. Пушкин номли Тил ва адабиёт институтининг илмий ходими Наби Раҳимов «Садриддин Айний», «Султон Жўра» номли биографик очерклар, «Қуддус Муҳаммадий» номли адабий портрет, «Ўзбек совет сатираси тарихидан» ва бошқа китобларидан ташқари яна «М. Горький ва С. Айний», «С. Айний ижодида ижобий қаҳрамон образи», «С. Айний ва рус адабиёти», «Чехов ва Ўзбек совет прозаси», «Комедияда ижобий қаҳрамон масаласи», «С. Айний адабиётшунос олим» сингари кўплаб илмий-танқидий мақолаларнинг автори ҳамдир.

Яқинда 23 сентябрь Ўзбекистон Фанлар академияси, А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт институтининг илмий коллективи адабиётшунос ва танқидчи Наби Раҳимовнинг туғилганига 50 йил тўлганлигини тантанали равишда нишонлади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг А. С. Пушкин номли Тил ва адабиёти институтидаги, Ўзбек совет адабиёти секторининг мудири атоқли филолог олим Ҳомил Ёқубов олим юбилейига бағишланган кечани очиб, адабиётшунос Наби Раҳимовнинг ижодий фаолиятини қисқача характерлади. Юбилярни табриклаб сўзлаган институт директори, фалсафа фанлари доктори К. Х. Хонназаров, филология фанлари кандидатлари А. Ҳайитметов, П. Шамсиев, Б. Имомов, С. Қосимов, Э. Каримов, Э. Фозилов, Ғ. Мўминов, Н. В. Владимирова, М. Шарипов ва бошқалар Наби Раҳимовга келажакдаги илмий ишларига муваффақиятлар тиладилар.

М. ХАСАНОВ.

КЎП ҚИРРАЛИ ИЖОД

Ғ. Аъзамов — «Қамбар чўлоқ».

Артистнинг санъатдаги ҳаётида биринчи марта қувончли тонг отди. Бу драматург Уйғуннинг «Қалтис ҳазил» комедиясининг премьераси ўйналган куннинг эртаси эди. Худди шу куни Ғани Аъзамовни халқ комик сифатида таниди. У комедиядаги Мамарасул образини маҳорат билан ижро этганди. Ҳозир Ғани Аъзамовнинг театр даргоҳига қадам босганига 36 йил бўлаётир. Бу давр ичида у элликдан ортиқ катта-кичик образ яратди. Лекин Мамарасули ҳақида сўз кетганда у, ҳаяжонланмасдан гапиролмайди. Артистнинг таъбирича, Мамарасул унинг энг севган образи, ҳаётидаги илк ижодий муваффақиятидир.

Артист ўзига топширилган Мамарасулни саҳнада қандай гавдалантириш ҳақида узу-кун бош қотирди. Типаж қидирди. Чунки у йирик комик, ажойиб санъаткор Миршоҳид Мироқиловнинг дублёри эди. Аъзамов, Мироқилов яратаётган Мамарасулдан мутлоқ фарқ қиладиган образ яратишга аҳд қилди. Аввало ўз Мамарасулини қандай кийинтириш ҳақида бош қотирди. Негаки Мироқиловнинг узун тўн кийган Мамарасул Аъзамов яратмоқчи бўлган сафсатабоз, олифта қаҳрамонига сира мос келмасди. Чунки Ғани ака ўз қаҳрамонини ўта кетган олифта, сўзга чечан, янги шаҳарда кўпроқ дайдиб юриб, рус сўзларини чала-ярим ўрганиб олган, булардан ўз нутқида фойдаланиб, бу билан ўзининг устамонлигини, ишбилармонлигини, маданиятлилигини намойиш қилмоқчи бўлган типни кўрсатмоқчи эди. Шундай қилиб Ғани Аъзамовнинг Мамарасули эгнига узун тўн эмас, калта камзул, бошига телпак, оёғига ботинка кийгани ҳолда саҳнада пайдо бўлди. Нутқида эса бурролик, сўзларини чертиб-чертиб талаффуз этиш каби деталларнинг пайдо бўлиши, образини бойитди, ташқи қиёфани ойдинлаштирди. Бу билан унинг ички дунёсига кириб бориш учун йўл очди. Аъзамов яратган образ ўзининг типик хусусияти билан, ҳаётда ўнлаб прототиплари борлиги билан, ўзининг яратилиши нуқтаи назаридан янгилиги билан томошабинни мафтун этди.

Ғани Аъзамов ижоди кўп қиррали, мураккаб ижоддир. Унинг деярли ҳамма образлари юмор билан суғорилган. Аблеевнинг «Шамсиқамари» даги Ғиззат сўфи, Шекспирнинг «Ромео ва Жульетта» трагедиясидаги Пётр, Рамз Бобожоннинг «Тоға-жиянлар»даги Соқи сумбати, Уйғуннинг «Шубҳа»сидаги Акбар мўйлови, О. Ёқубовнинг «Олма гуллаганда» асаридаги Ашурмати, Гоголнинг «Ревизори»даги Бобчинский, А. Қаҳҳорнинг «Сўнгги нусхалар»идаги Юсуф ҳамда бошқа қатор образлар галереяси шулар жумласига киради. Лекин актёр яратган образлар орасида талқин этилиши жиҳатидан Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг «Бой ила хизматчи» драмасидаги Домла, имом, Ойбекнинг «Қутлуғ қон» романи асосида саҳнага қўйилган асардаги Қамбар чўлоқ ҳамда Сарвар Азимовнинг «Қонли сароб» драмасидаги Омонёр кўкнори образлари ўзининг мураккаб талқини, билан айниқса жилоланиб туради. Бу образларнинг бирортасида аввал кўрган типларини на ташқи на ички қиёфаси такрорланади.

Ҳамза Хакимзода Ниёзийнинг «Бой ила хизматчи» драмасидаги Домла имом образини бир эсланг. Домла (Ғани Аъзамов) бўлар-бўлмасга қўл силтай бермайди. Қўлининг ҳар бир ҳаракати маълум вазифани ўтайди. Бу эса томошабинга образнинг ташқи қиёфасига дурустроқ назар ташлаш имконини беради. Натижада, кўз олдимизда қуруқ қамиш баргининг шалдирашидек сохта кулгиси, домланинг кичкина, озғин қиёфаси гавдаланади. Унинг кийиниши ҳам Мамарасулдан бутунлай ўзгача, Мамарасулдаги олифталик ўрнини босинқилик, сафсатабозлик ўрнини камгаплик, ўзини салобатли қилиб кўрсатиш, нутқдаги бурролик ўрнини пинғиллаб гапириш каби характерли хусусиятлар эгаллади.

Нутқдаги биргина ўзгаришнинг ўзи Домла ҳаракатларини янада ойдинлаштиради, унинг қироатхонлигини ифодалайди. Лекин Ғани Аъзамовнинг Домласи қадамба-қадам ўзининг олижаноб қилиб кўрсатган ташқи қиёфасида, чиркин ички дунёсини, салла-ю, ялтироқ тўну тагида яшириниб ётган мунофиқ қалбини, очкўзлигини, ифлос фикру хаёлини оча боради. Шу билан бирга, у ўта ҳийлагар, маккор, пихини ёрган эски тулкилак. Ғани Аъзамов ўз маҳоратини Домланинг ҳийлагарлигини, усталигини Ғофурни пул билан алдаш саҳнасида яна бир бор намойиш қилади. Бошқалар Ғофурга пора сифатида бериш учун Солиҳбойдан олган пулдан ошкорона юлиб қоладилар. Домла бу пулдан ўз улушини очиқ-ойдин олиб қолишдан ийманади. Аммо нақд пулдан қолишни асло истамайди. Нима қилиш керак? Худди шу ерда у ўзининг бошқа маслакдошларидан кўра усталигини, аққиллироқлигини, ишни кишини билмас енг ичида битиришга моҳирлигини намойиш қилади.

Ғани Аъзамов ижод хазинасининг яна бир дурдонаси Ойбекнинг «Қутлуғ қон» романи асосида Ўзбекистон халқ артисти Тошхўжа Хўжаев саҳналаштирган «Қутлуғ қон» спектаклидаги Қамбар чўлоқ образидир.

СУРАТДА: Ғани Аъзамов «Бой ила хизматчи» спектаклида домла имом ролида.

Бу ерда санъаткорнинг кўп қиррали мураккаб ижоди, юксак ижрочилик маҳорати, ижодкорлик диди ўз кучини кўрсатди. Ҳар бир образни чуқур, ҳар томонлама ўйлайдиган моҳир санъаткор Қамбар чўлоқ образи орқали эзилган, хўрланган, кичик кишилар типини яратади.

Ситуацияларнинг комик элементларга бойлиги, юморнинг ўткирлигини тушуниш билан бирга артист ўз қаҳрамонининг маънавий жиҳатидан ўсганини, синфий онгининг оқ-корани ажрата билиш даражасига кўтара олганини кўра билди ва буни амалда ҳал қилди. Шунинг учун ҳам унинг Қамбар чўлоғи ўз ўрнини омма орасидан, зулмга қарши бош кўтараётган, эзилганлар орасидан топади.

Улуғ Навоий: «Оз-оз ўрганиб, доно бўлур, қатра-қатра йиғилиб, дарё бўлур», деганидек, артист биргина деталлар асосида қатор ҳаракат тизмасини тузади. Ўзининг ички ва ташқи ҳолатини худди шу деталга мантиқан боғлайди. Санъаткорнинг ижодий маҳорати, унинг «томчилардан» ижод чашмасини бунёд этувчи кенг кўламдаги истеъдоди, айниқса кейинги вақтда яратган образи — драматург Сарвар Азимовнинг «Қонли сароб» драмасидаги Омонёр кўкнори тимсолида тўла намоён бўлди. Омонёр, шайх Абдулфотих Мир Алихон, Аслзода Саидхонларнинг тўрига илинган, кейинчалик, ватангадолик, сарсон-саргардорлик, ҳар қаерда хўрлик азобларини тортган, ҳамиша Ватанини, она тупроғини, ёру биродарларини қўмсовчи дарвешнамо шахс.

Унинг ўз тили билан айтишига қараганда, алам чекавериб, саргардонликда ўтган беиз ҳаётини, умрининг зое кетганини ўйлай-ўйлай охири гиёвонликни хуш кўрадиган бўлиб қолган. Аввал қалби пок кишилардек яшаётган, ўз ақли-идрокининг заковатига эга бўлган Омонёр, кейинчалик барча инсонлик ҳуқуқидан, осойишта ҳаёт, шахсий эркинлик орзуларидан бутунлай маҳрум бўлди. У ўзини фақат кеч-қурунлари, гиёвонлар орасида бироз овутадиган, шу билан бироз аламдан чиқадиган бўлди. Бора-бора бу гиёвонликка ҳаваскорлик унинг вужудини заҳарлади, Омонёр кўкнорисиз яшай олмайдиган бўлиб қолди. Кўкнори ўз кучини кўрсатган дамларида, у, яна ўша эски ярасини янгилар, хаёл дарёсига чўмарди. Бу пайтларда — у, ўзини бутунлай бошқача ҳис этарди. Қилт этмай чўққайиб ўтириб, ўз умрининг инсон ҳаёти учун заҳарли, аммо айни пайтда ширин дамларини яшарди, уни ҳеч ким безовта қилмасди.

Хуллас, Ғани Аъзамовнинг барча образлари, айниқса, Мамарасул ҳамда Домла имом, Қамбар чўлоқ ҳамда Омонёр образлари артист ижодий маҳоратининг, катта давонлари ҳисобланади. Бу образларда ҳамма вақт типик хусусият балқиб туради.

И. РАҲИМЖОНОВ,
Тошкент Давлат театр санъати ва рассомчилик институти аспиранти.

«Бахтиёр болалик».
А. АБАЛЯН фотоэтюди.

Халқаро воқеалар

ЛЕСОТО — МУСТАҚИЛ ДАВЛАТ

Бугун Буюк Британиянинг Жанубий Африкадаги протектората Босутоленд мустақил давлат деб эълон қилинади ва Лесото деб атала бошлайди. Майдони 30,3 минг квадрат километр, аҳолиси 1 миллионга яқин бўлиб, асосан босуто ва зулу халқларидир. Шундан 2 минг киши европаликлар. Маркази — Масеру.

Лесото қолоқ аграр мамлакатдир. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлайдиган саноати йўқ. Мамлакат жуда бой гидроэнергия ресурсларига эга. Лекин Англия бу табиат бойлигидан фойдаланмади. 1961 йили мустамлакачи мамурлар унча катта бўлмаган битта ГЭС қурдилар.

Мамлакат ишга ярокли аҳолисининг 98 проценти қишлоқ хўжалигида банд. Муҳим озиқ-овқат экини маккажўхори бутун экин майдонининг асосий қисмини эгаллайди. Оқ жўхори, сабзавотлар, боб экинлари ҳам кенг тарқалган. Лесото Жанубий Африкадаги энг қадимги деҳқончилик мамлакатидир. 1,5 миллион бош қўй, 550 минг бош эчки, 400 минг бош қора мол — (зебу) ва 93 минг бош тоғ отлари бор. Энг яхши альп ўтлоқларини Жанубий Африкадан келган европаликлар эгаллаб олган. Деҳқонлар хўжалиги тушкунликка учраган. Мамлакатда экилган дон аҳоли озуқасига етмайди.

Яхши, унумдор ерлар бойлар қўлидадир. Солиқларнинг учдан икки қисмини тўлайдиган қишлоқ камбағаллари эса ҳеч қандай чорва молларига эга эмас.

Ишчи кучининг Жанубий Африка республикасига тирикчилик ўтказиш учун кетиб қолиши қишлоқда деҳқончилик ва умуман қишлоқ хўжалигининг оғир аҳволда қолишига сабаб бўлмоқда. Жанубий Африка республикасига арзон ишчи кучи чиқаришдан келадиган даромад мамлакат бюджетининг асосий моддасига айланиб қолган.

Лесотода йўллар ривожланмаган. Юклар ҳайвонларга ортилиб, тоғ сўқмоқлари орқали ташилади. Фақат Масерудан Жанубий Африка республикасигача 1,6 километр узунликда темир йўл ва автомашина юришига ярокли бирдан-бир йўл бор.

Ерли халқ болалари учун ўқиш бошланғич маълумот билан чекланган. Мактаблар асосан чет элли, оқ танли миссионерлар қўлида.

Мамлакатда ҳаммаси бўлиб 14 та касалхона бўлиб, 828 ўрин бор. 38 та врач, битта тиш доктори, битта фармацевт 112 ҳамшира, 87 акушер ишлайди. Медицина муассасалари асосан оқ танлиларга хизмат қилади.

Мамлакатда 29 минг кишига бир врач тўғри келади.

Тоғли районлардаги аҳоли ҳозирги замон медицинасидан бутунлай хабарсиз. Сил, ошқозон касалликлари авжига чиққан. Бундан ташқари бу ерда мохов касаллиги ҳам учрайди.

XIX аср ўрталарида Англия кучли Босуто давлатининг бошлиғи Мошешни мамлакатни протекторатга айлантириш тўғрисидаги шартномага қўл қўйишга мажбур қилади. Кейинчалик уни ўз мустамлакасига айлантириб олди.

Босутоленд халқи Англия мустамлакачиларига қарши бир-неча бор қўзғалон кўтарди. Булардан энг кучлиси 1878 — 1884 йилларда бўлиб ўтган қўзғолондир. Мамлакатга 1960 йилдан буён Мошеш II қироллик қилиб келмоқда. Босута халқи мустамлакачиларга қарши Жанбий Африка республикасининг маҳаллий халқи билан биргаликда курашиб келмоқда.

1959 йили Англия мустамлакачилари бу ерда ҳам конститутцион тартиб ўрнатишга мажбур бўлди. 1960 йилдаги биринчи сайловда Босутоленд Миллий Конгресс партияси ғалаба қилди. 1961 йили мустамлакачиларга қарши кураш янада кенгаяди ва Масеруга кўчади. Бу ерда намойишчиларга қарши полиция юборилади. 1961 йил ноябрь ойида бу ерда коммунистик партия ташкил топади.

Лесото давлатининг мустақилликка эришиши империализм ва мустамлакачилик системасига берилган яна бир зарбадир.

М. МАШРАПОВ.

Ленинград. «Кундузги сеансга икки билет» — Б. Ф. Чирсков ва З. И. Худик сценарийси асосида суратга олинаётган фильмнинг номи шундай.

Картина постановкачи-режиссёр Г. М. Раппопорт ва оператор Д. Д. Месхиев томонидан суратга олинмоқда.

Фильмда ОБХСС ходимларининг қийин ва сезилмайдиган иши тўғрисида ҳикоя қилинади.

Суратда: фильмни суратга олиш пайти. Олдинда РСФСР да хизмат кўрсатган артист Игорь Горбачёв ОБХСС бошлиғи Николай ролида ва РСФСРда хизмат кўрсатган артист Пётр Горин унинг ўринбосари Шондиш ролида.

А. Праведнов фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

ГАЗЕТХОНАЛАР ХАТЛАРИДАН

МИНГ РАҲМАТ!

Операция тугашини кутиб турган беморнинг яқин кишилари ҳаяжонда. Бир соатдан ошди. Нима бўлиб, нима қўйганидан ҳамон дарак йўқ. Ҳар бирининг кўзида «қандай тугар экан?» деган саволни ўқийсиз.

Шокиржон Қосимовни тили тагига чиққан тухумдек шиш ўн-ўн беш йилдан бери қийнар эди. Ҳозир ичкарида мана шу нозик операцияни олиб боришяпти. Инсон ҳаёти жар ёқасида. Медицина фанлари кандидати ёш доцент Эшмўмин Худоёров операцияга раҳбарлик қилмоқда. Ниҳоят бир соату 37 минут ўтди.

Бир маҳал юз-кўзи кулиб турган Шокиржон ўз оёғи билан юриб, ичкаридан чиқиб келса бўладими!

Тошкентдаги стомотология касалхонасида ишлаётган Алексей Ким ва Аброр Орифжоновларга бундай операциялар ҳеч гап эмас. Уларга миннатдорчилик билдирганларнинг сон-саноғи йўқ. Шахсан менинг ўзим ҳам, шу шифохонада даволандим. Бу воқеани ўз кўзим билан кўриб, қаттиқ таъсирланганимдан, шифокорлардан ниҳоятда ҳурсанд бўлганимдан ёзяпман.

А. МАҲМУДОВ,
Маданият уйининг директори.

Текинхўрлик — иллат

ЧАЙҚОВЧИЛИККА ЧЕК ҚЎЙИЛСИН!

Инсон гўзаллиги нимада? Инсон меҳнат билан гўзалдир. Мамлакатимизда амалга оширилаётган ҳамма ишлар меҳнат туфайлидир.

Меҳнат кишини улуғлайди, кишига лаззат бағишлайди. Лекин меҳнат деса чўчийдиган кишилар ҳам орамизда топилади. Булар кимлар? Булар чайқовчилар. Меҳнат қилмай, қилганда ҳам ёлчитмай мўмай пулга ўрганиб қолган кишилардир.

Чуқурсой чайқовчилик бозори тугатилди. Аммо чайқов бозорининг думи тугатилгани йўқ. Бу дум аччиқ ичакдек Октябрь район шаҳар бозорига ўрнашиб олган. Милиция ходимлари кўриниб қолса, ана шу дум, у ёқдан бу ёққа, у кўчадан, бу кўчага ликиллаб юра берар экан. Биз бунинг шоҳиди бўлдик.

Кўркам ва муҳташам «Тохир ва Зуҳра» магазининг орқа томони ва Чорсувга кетавершидаги йўлка чайқовчилар учун қулай жой бўлиб қолди. Тўп-тўп бўлиб қиз-жувонлар, тоғни урса талқон қиладиган йигитлар, чайқовчилик қилишади. Харидорлар суядиган бирор буюм ё бирор кийимни намуна қилиб туришади, «нима керак, жонидан» деб қўйишади. Агар харидор «туфли керак» деса, «нечанчи размер керак» деб суриштиришади. Айланиб юрган киши кўп буюмларнинг чайқовчилар қўлида сотилаётганининг шоҳиди бўлади.

Рўзғор учун магазиндан бирор буюм олмоқчисиз. Лекин шаҳар магазинларини қидириб на коса, пиёла, чойнак топасиз. Чайқовчилар қўлида жонон пиёла дейсизми, гулдор коса дейсизми, ҳаммаси топилади. Жемпер, туфли, галош, шиқилдоқ, сўрғич, хуллас болалар кийими ва ўйинчоқлари ҳам шулар қўлида. Шу ернинг ўзида ён атрофдаги хонадонлар лағмон, манти, сомса, ҳасип, норин тайёрлаб сотишади. Бу эса кишилар ўртасида касалликнинг тарқалишига сабаб бўлади.

Милиция ходимлари, дружиначилар чайқовчиликка қарши жонбозлик кўрсатиб ҳаракат қилмаётирлар. Чайқовчилар гўзал шаҳримиз ҳуснига доғ бўлиб тушмоқда.

Ю. ТОЛИПОВ,
Тошкент тўқимачилик комбинатининг ишчиси.

БИР ОН

(ҚАТРА ҲИКОЯ)

Автобус тўхтайдиган жойда одам кўп. Транспортлар серқатнов. Ҳамма ҳар ерга шошилади.

— Болам, бу автобус қаерга боради? — сўради нуроний кекса яхшигина кийинган йигитдан.

Йигит афтини бужмайтириб, қўрслик қилди.

— Э бобо, уйингизда ўтирмайсизми? Нима зарур сизга, билар-билмас, кўрар-кўрмас...

Чол бирдан маъюс бўлиб қолди. Кўзидаги нур сўнди. Кўнгли чил-чил сингани юзига қалқди. Йигитга мурожаат этганигагина эмас, кўчага чиққанигаёқ пушаймон бўлиб кетди.

— Қаёққа борасиз, ота?— деди унга биров.

Чол қаерга боришини айтиб, йўлини аниқлаб олганидан кейин юзига табассум югурди.

— Афти-башараси тузуккина-ю... — кимдир луқма ташлади чолнинг фикрини қувватлаётгандек.

«Хафа бўлманг, ота!» дейишаётгандай эди чолга боққанлар. Бир оғиз сўз, бир онлик муомала одамларни анчагина ҳанг-манг қилиб қўйди.

М. Жалолиддинова.

«Синчалак» ва «Судхўрнинг ўлими» немис тилида

1962 йилда Германия Демократик республикасининг китоб магазинларида «Секретарь Санда» китоби пайдо бўлган эди. Машҳур ўзбек ёзувчиси Абдулла Қаҳҳорнинг «Синчалак» повести ана шу номда немис тилида босилиб чиққанди. Повестни Эделтрауд Брюммер таржима қилган. Китобхонлар повестни зўр қизиқиш билан ўқиб чиқдилар ва ўзбек қизининг ҳозирги кундаги ҳаёти билан танишдилар. Асардаги Санда образи кўпчилик китобхонларга жуда ҳам ошна бўлиб қолди. Уларда Совет Шарқи адабиётига бўлган қизиқиш яна ҳам ортди.

Яқинда немис китобхонлари яна бир совға олдилар: севикли ёзувчимиз С. Айнийнинг «Судхўрнинг ўлими» повести немис тилида нашр этилди. «Судхўрнинг ўлими» повести Трауте ва Гюнтер Штайнлар томонидан рус тилидан таржима қилинган. Тожик тилидаги нусхаси билан Манфред Лоренц солиштириб чиққан ва асар мазмунини тўлиқ берилишга катта ҳисса қўшган. Алексиус Улазцевски эса китобни чиройли расмлар билан безаган.

Китоб «Маданият ва юксалиш» нашриётида босилган.

А. ЮСУПОВ.

ИҚБОЛ «ЛУҚМОН»ЛАРИ

Октябрь районидаги колхоз бозорига бораверишингизда «Октябрь» ресторани ёнида қатор бўлиб ўтирган ўнга яқин аёлларга кўзингиз тушади. Аёллар орасида чамаси йигирмаларга кирган бир ёш жувон ҳам ўтирибди. Уларни кўриб таажжубланиб, бирпас қараб турасиз. Аёллар йўлдан ким ўтса хоҳ қари, хоҳ ёш, хоҳ аёл, хоҳ эркак, барибир, ҳоли-жонига қўймай, афтингизга тикилиб: «вой-бўй, нақ фалокат остида қолибсиз-ку, келинг, мен сизни фалокатдан холис қилай» дейди. Унинг бу гапига ишонқирамай кетиб қоласиз. Лекин, баъзибир ҳалигача миясида эскилик сарқитини олиб юрганлар борки, улар ёнида ўтириб фол очтиради.

Айниқса, ёш йигит-қизларимиз, уларнинг «бахтингдан очаймми ёки иқболингданми?» деган сўзигами ёки, «бахтимни очиб беради» деган умиддами, мукка тушиб фол очтирадилар.

Фолбинлар эса, оғзига тўғри келганини ўтлайди.

Хўш, буни Октябрь район колхоз бозоридаги милиционерлар билмайди дейсизми? Биладилар! Ҳатто, Октябрь район милиция бўлими бошлиғи ҳам билади.

Нега фолбинларга индашмайди?

Р. ХЎЖАМОВ.

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

ЧЕТ ЭЛ ЮМОРЛАРИДАН

Йўловчи: — Поездлар белгиланган вақтда юрмагач, осиб қўйилган манави жадвалнинг нима кераги бор?

Нозир — Қизиқ экансиз, шу жадвал бўлмаса поездларнинг ўз пайтида юрмаётганини қаёқдан билардингиз?!

⊙ Бир европалик ҳиндига депти:

— Бу ерда кўрганларингни юртингга қайтгач ҳаммага мароқ билан ҳикоя қилиб берсанг керак-а?

— Ҳазилингни қўйсангчи, — депти ҳинди, — агар бу ерда кўрганларимнинг ўндан бирини айтсам ҳам, мени жиннига чиқариб қўйишади.

⊙ Врач беморни синчиклаб кўргач, ундан сўради:

— Арақ ичасизми?

— Қарши эмасман, доктор.

⊙ Сенинг соқолинг доим тоза қирилган бўлади, кунда неча марта оласан ўзи?

— Камида ўттиз марта.

— Масхара қилаяпсанми?

— Йўқ, биродар. Мен сартарошман.

⊙ — Дада, сотқин ким?

— Сотқинми? Масалан, бизнинг партиядан чиқиб, бошқа партияга кирган одам.

— Борди-ю, биров бошқа партиядан чиқиб бизнинг партияга кирса ким бўлади?

— О, у одам ватанпарвар бўлади, болам.

⊙ Умрни узайтириш борасида эшитган насиҳатларингнинг энг фойдалиси қайси?

— Ўйланишга ундовчи насиҳат. Ҳаётингнинг бир кунида ўн кунлик машмашани кўрасан.

⊙ — Сайловга қўйилган кандидатлар ҳақида мулоҳазангиз қандай?

Худога шукурки, улардан фақат биттасигина сайланади...

⊙ Шимолий кутбдан келган лофчи жанубий қутбдан келган лофчи дўстини мот қилмоқчи бўлиб депти:

— Шимолда совуқ шу қадар зўрки, шамнинг ёнаётган алангаси музлаб қолади. Ўчиролмай қийналамиз.

Жанубдан келгани ҳам бўш келмапти:

— Шу ҳам совуқми? Жанубда, ҳатто, оғиздан чиқаётган сўз ҳам музлаб қолади. Бир биримизни тушуниш учун ўт ёқиб эритишга тўғри келди.

Арабчадан А. ТАЛАБОВ таржимаси.

Вольф МЕССИНГ

ГИПНОЗ, УНИНГ ИМКОНИЯТЛАРИ

Мен бу нарсадан фақат жуда кам фойдаланаман. Хотирамни бир-бир варақлаб, ҳаётимдаги воқеалардан мисол излайман... Москвадаги данғиллама министрлик биноларидан бири кичикроқ шинам зал. Томошабинлар — зал қарашли бўлган муассаса ходимлари. Улар елкаларида генераллик погонлари. Мен саҳнадаман. Ҳамма иш жойида кетяпти. Генераллар мен кўрсатаётганларнинг моҳиятини тушунишга астойдил, самимий ҳаракат қилишади. Мен ҳам улар англаб етишлари учун астойдил ва самимий уринаман... Бирдан шу пайт залнинг охиридан бу ердагилар ичида энг катта бошлиқнинг гавдаси кўринди. Барча ўрнидан туриб, салом берди. Бошлиқ бўлса, саломларга алик ҳам олмай, менга томон шубҳаомиз келарди. Шу чоқ унга ўгирилиб:

— Мана энди ўзингиз менга индуктор бўласиз! — дедим. Кейин унинг орқасидан юриб, — бир оёғида сакратганча, зални айланиб чиқишга мажбур қилдим. Бошлиқ стуллар ораларидан, саҳнага, биз томонга шошиб чиқиб келган тоби офицерлари ёнидан бир оёқлаб сакраб ўтарди... Бу гипнозми? Ҳа, сўзсиз.

Мен ўзимдаги гипнозчилик қобилиятимдан илгарилар психик касалликларни даволашда кўп марта фойдаланганим ҳақида индамаслик тўғри бўлмайди. У вақтда мен гипноз моҳиятини тушуниб етмас, илмий тавсияномаларим ҳам йўқ эди, фақат вазиятга қараб ўз ақлим етганча иш тутардим. Эҳтимол, бу сўзлаётганларим мутахассислар эътирозига учрар; аммо бўлган нарсани бўлган дейман.

Бир поляк графида ғалати психик касал бошланган (бу панлар Польшаси давридан). Унинг назарида, калласида... каптарлар ин қўйипти.

Врачларга мурожаат қилишган. Бироқ граф даволанишдан бош тортган—у операция қилишга ундашяпти, калламни қоқ иккига ажратишади, деб ўйларкан. Шу вақтда менга илтимос билан келишиб қолди.

Хаста билан гаплашсам—фикри яхши, мен унга бундай қиламан деб ўтирмадим. Аксинча, дастлабки учрашувимдаёқ ўзим билан бирга учоёққа ўрнатилган узун ялтироқ труба олиб келдим. Унинг қандайдир ғилдирак ва винтчалари бўлиб, кўчма телескопга ўхшарди. Асбобни нақ бемор тўғрисига ўрнатиб, трубасидан қарадим.

— Ҳа, граф,— дедим унга,—сиз ҳақсиз. Миянгизда каптарлар ини бор. Жуда катта.

— Ҳа, кечаю кундуз қанотларини патиллатишади... Бир вақт улар олдига мушук келиб қолди. Ана ўшандаги тўполонни кўрсангиз! Мен каллам ёрилиб кетадими девдим.

— Бу тентак қанотлиларингизни ҳайдаб юбориш, ҳайдаганда ҳам қайтиб келмайдиган қилиб юборишим мумкин...—Ғоят миннатдор бўлардим...

Трубадан яна бир марта қараб «каптарларни санадим», қандай қилса яхшироқ ҳайдашни «хомчўт» қилдим-да, уйимга қайтдим.

Эртаси кун граф тонг саҳардан одам юборипти.

Яна труба ишга солинди—айтмоқчи, унинг кўриш учун ойнаси ҳам йўқ эди. Эртаси кунга граф калласини тозалаш тайинланди. Беморнинг қариндош-уруғлари билан олдиндан келишиб олиб, унинг боғига учта ёрдамчимни киритдим. Уларнинг қўлида тирик каптарлар бор эди. Графнинг кўзини боғлаб, пастга олиб тушдим. Менинг ишорамга биноан, ёрдамчиларимдан бири қўлидаги каптарни қўйиб юборди, мен бўлсам бемор олдида тўппончадан унга ўқ уздим. Сўнг чўнтагимда олиб борган ўлик каптарни чиқариб, граф қўлига бердим.

— Биттаси тайёр бўлди.— дедим унга,— агар уни ҳавода отмаганимда, яна қайтиб келиши мумкин эди. Энди бўлса-тамом...

Тағин икки марта шундай қилдим. Кейин мен беморга кўзини ечиш ва очиб ўтиришга рухсат бердим. У нақ олдимда ўз қўли билан жонсиз қушларни боғининг бир чеккасига кўмди.

Графнинг калласи, бир таниши унга сир-синоатни айтиб қўйгунга қадар, бир неча йил давомида топ-тоза бўлиб турди. Таниши: ўртоғим батамом тузук бўлиб кетган-ку, деб хом ўйлаган экан. Ҳақиқатни эшитиб қолиб, граф дод деб бошини ушлаб қолипти... Шу-шу каптарлар яна унинг калласига «жойлашиб» олиб, ўлимигача уни тарк этмапти. Менимча, беморни даволаш чораси иккинчи маротаба қайта топилмаганди.

Бу нима? Фирибгарликми? Йўқ, гипноз, ишонтириш. Бемор тушунчасига мос чоралар билан унинг хасталигини йўқотган эдим. Аниқроғи, у касал эмаслигига ўзини ишонтиргандим... У ҳам менга қалбини тутқазганди.

Гипноз йўли билан мен ичкилик, папирос, тамаки тутуни ва умуман гиёвандликдан жиркантира оламан.

Лекин бошдан айтиб қўяй: Бу менинг касбим эмас, Даволаниш тўғрисида олдимга илтимос билан келинмасин. Агар сиз ичишни ташламоқчи бўлсангиз—қайтиб ичманг, вассалом. Мабодо ирода кучингиз етмаса, врачларга мурожаат қилинг. Уларда ҳозир жуда бориб-турган пиёнистани ҳам даволаш воситалари бор... Агар чекишни ташламоқчи бўлсангиз—қайтиб чекманг, вассалом. Бутун оламда бир йил мобайнида бор ирода кучини ишга солса ҳам чекмасдан туролмайдиган киши бўлишига ишонмайман. Кейинчалик, ҳатто папирос оғзига олинса ҳам, бу унча ҳузур бағишламайди.

Мен баъзи одамларда ичкиликдан жирканч ҳисси уйғотганимда ўзим кейин бир неча ойлаб спирт ҳидига тоқат қилолмаганман. Бу жирканиш аввал менда пайдо бўлиб, сўнг уни восийлигим остидаги беморга ўтказишим мумкин.

Мен томондан тайинланган даволаниш муддати тугаганда, винодан жиркнишим ҳам йўқолади. Аммо мен тузатган киши бу ҳисни анча йилларгача сақлаб қолади. Ундан уёғига ичишни буткул ташлаб юбориш масаласи унинг ўзига боғлиқ.

Мен кўп чекаман. Бироқ тамакидан жиркантириш сеанси бораётганда чекмайман. бундай пайтда сал бўлса ҳам папирос тутунини ёқтирмайман.

Гипноз ҳақида бор гаплар мана шу. Лекин мен мазкур саҳифаларда қайта-қайта айтиб ўтилган фикрни яна бир бор такрорламоқчиман. Гипноз-ғоят кам ўрганилган соҳа. Уни ўрганиш эса бизга ажойиб имкониятлар очиб бериши мумкин.

(Охири. Боши газетанинг 1 ва 3 октябрь сонларида).

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Радио

4 ОКТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.10 — А. С. Пушкин. «Бўрон», 18.30 — Концерт (эстрада артистлари), 19.20 — Қорақалпоқ куйлари, 20.00—«Қишлоқ қурилишига эътиборни кучайтирайлик» (рус.), 20.10 — Римский-Корсаков. «Шаҳризода» (рус.), 20.45 — «Янгича анъаналар», 21.20 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари учун), 22.00 — Дунё воқеалари, 22.10—Концерт (пахта теримида қатнашувчи шаҳарликлар учун), 22.40 — Зулфия поэзияси саҳифаларида (рус.), 23.20 — Концерт (янги Тошкентни қураётганлар учун.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

20.10 — Чолғу куйлари, 20.45 — «Юность Узбекистана» радиостанцияси (рус.), 21.00— Қўшиқлар 21.30 — Молдавия эстрада куйлари.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.15 — А. Хачатурян балетларидан парчалар.

Телевидение

4 ОКТЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — Телевизион янгиликлар, 18.20 — Болалар табассуми (болалар учун), 18.35 — Институт хўжалик ҳисоби билан ишлаяпти, 18.55 — Реклама ва эълонлар, 19.00 — Лениннинг дўсти ва сафдоши (ҳужжатли фильм), 19.20 — Икки ака-ука (бадиий телефильм).

21.00 — Эртанги кун программаси.

Ўзбек тилида: 21.05 — Телевизион янгиликлар, 21.20 — Она шаҳрим — Тошкентим («Ёшлик» студияси), 22.00 — Коммунизм қураётган халқлар дўстлиги, 22.30 — Йигирма беш ёшда (ҳужжатли фильм), 23.20 — Муслим Магомаев.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.00 — Мактаб ўқувчиси календари, 17.30 — Телефильм.

Ўзбек тилида: 18.05 — Концерт (болалар учун), 18.35 — Мьямани мамлакатида, 19.15— Замондош (телеочерк), 19.35— Тошкент янгиликлари, 19.45— дан — Москва кўрсатади.

Кинотеатрларда

4 ОКТЯБРДА

ҚИШКИ БИНОДА

Уруш ва тинчлик (кенг форматли рангли фильм) — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 6-15 ва 9-15 минутда).

Қалбингда қуёш (ўзбек тилида) — «ДРУЖБА» (1-залда), НАВОИЙ номли (кечқурун), «СПУТНИК» (кеч 7 да).

Неча йил неча замондан бери (1 ва 2-серия) — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК» «ЎЗБЕКИСТОН», «ЧАЙКА» (кечқурун) «ДРУЖБА» (1-залда кеч 8 да), «СПУТНИК» (кеч 9 да).

Гангиш — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», СОБИР РАХИМОВ номли, «МОСКВА» (кечқурун).

Юпқа муз устидан—«ДРУЖБА» (2-залда кеч 6 да), «ЮЛДУЗ» (кеч 7 ва 9 да).

Она ва сукунат — «МИР» (кечқурун).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 8-20 ва 10 да)

Бугун — янги аттракцион — ПУШКИН номли, «ОҚТЕПА».

Қалбингда қуёш (ўзбек тилида — «ВАТАН» (кеч соат 8 да), «ФЕСТИВАЛЬ».

Фавқулодда топшириқ —«ВАТАН» (кеч соат 9-45 минутда).

Неча йил, неча замондан бери — КАФАНОВ номли (кеч соат 7 яримда), «ХИВА».

Юпқа муз устидан — «САЛЮТ».

Сахий аждар — КИРОВ номли.

Боши очиқ—НАВОИЙ номли.

Хўроз — 9 МАЙ номли.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 4/Х да Трубадур 5/Х да Оққуш кўли.

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 4/Х да Парвона, 5/ да Сарвқомат дилбарим.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Тошкент оқшоми 4 бет

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Киров кўчаси, 22-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор 83-02-49 дан 83-02-58 гача. Қўшимча телефонлар: секретариат ва иллюстрация бўлими — 5-62; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари бўлими — 3-66; саноат, қурилиш ва шаҳар хўжалиги бўлими — 3-66; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — 7-83; фан, олий ўқув юртлари ва мактаблар бўлими — 7-83; физкультура ва спорт бўлими — 3-79; Ахборот бўлими — 3-78; (шаҳар телефони 83-65-57); хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 3-79; эълонлар бўлими — 5-07 (шаҳар телефони — 838142).

4 ОКТЯБРЬ 1966 Й. Р. 13632. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Нашр. Г. 27861.